

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Մույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

12434

ԺՈՂՈՎՐԴԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԶԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆ ՅԵՌԱՄՍՅԱԿԸ

(ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՅԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐՈՒ ՇԵՄՔԻՆ)

70

33898(47)
D-84

Հ. Ս. Խ. Հ. ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐՎԱՆ — 1981

3898(47)
- 84

2001

ՈՒՆՅԻՆ ԳԵՊԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԾԱՎԱԼՈՒՆ ԶԱՐՁԱԿՈՒՄ

Վերջացավ 1929/30 տնտեսական տարին: ԽՍՀՄ թեև կոխում է սոցիալիստական շինարարության նոր վճռական ժամանակաշրջան՝ 5-ամյակի 3-րդ տարին: Առաջիկա 1931 թիվը, չորի ընթացքում առաջագիծում չյան նոր վիթխարի քայլ պիտի անենք յերկրի ինդուստրիալացման և գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման ուղղությամբ, վնակուն նշանակություն ունի XXVI համագումարի շլխափոր նշանարանի իրադրոծման համար՝ հնգամյակը իրագործել չորս տարում:

Եստիկան և սակ, չոր եկամյակի յերրորդ տարում արդյունաբերական արտադրանքի միայն անումը մտավորապես կհավասարվի նախապատերազմյան Ռուսաստանի տարեկան ամբողջ արտադրանքին. (ավելի քան 8 միլիարդ ռուբլու): Դրա հետ միասին սոսաջիկա տարում մենք պետք է սպանսովենք, չոր գյուղացիական անհատական տնտեսությունների վոչ պակաս քան կետր անցնի կոլեկտիվացման ուղղությամբ, զարգացման սոցիալիստական ուղուն:

Պարզ է, չոր հնգամյակի յերրորդ տարին կզարգանա ամբողջ ճակատով ծախարուն սոցիալիստական հարձակման ղիմելու նշանարանի տակ, չնայոծ մեր դասակարգային թշնամիների կատաղի ղիմաղբույթյան, հակառակ «ձախ» և աջ թերահամարների և կապիտալիստների ամենատեսակ մարդարևյություններին:

Պարզ, չոր յերկրի պրոլետարական ակտիվը՝ կուսակցության և նրա լենինյան կի փորձով ղեկավարությամբ՝ պետք է բոլոր ուժերի և միջոցների առավելագույն յարվածություն հայտնարների, վոչպես ղի ինչ էլ չոր լինի սպանսովի հնգամյակի յերրորդ տարվա ժողովրդատնտեսական պլանի վճռական նշումների և առաջադրանքների վոչ միայն կատարումը, այլ և գերակատարումը:

ՅԵՐԿՈՒ ՍԻՍՏԵՄՆԵՐԻ ՄԻՑԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ընկ. Ստալինը՝ Հոկտեմբերի տան և յերկու յերորդ տարեկարծին մեր շինարարության հանրազումարները տարով՝ գրում էր.

«Մենք ամբողջ քալով ընթանում ենք ինդուստրացման ուղով ղեկի սոցիալիզմ յեան թողնելով մեր «տասեյական» գարափոր հետամնացությունը: Մենք գտնում ենք մետաղի յերկիր, ալտոնորիլացման յերկիր, արակատորացման յերկիր: Յեվ, յերբ ԽՍՀՄ կնտեսցնենք ալտոնորիլի վրա, իսկ մուժիկին՝ արակատորի վրա, այն ժամանակ թո՛ղ փորձեն հասնել մեղ իրենց «քաղաքակրթությամբ» գոտոզացոյ կապիտալիստները: Մենք կտեսնենք, թե այն ժամանակ չոր յերկիրը կարելի յե գտնել հետամնացների չարքին և չորը՝ առաջափորներին»:

Մենք այժմ գտնում ենք Հոկտեմբերյան Հեղափոխության տանյե.

ԳԵՏՐՄՍԻ ՏՊԱՐԱՆ
ԳՐԱՌԵՊԳԼԵՎԱՐ 6097 (Բ.)
ՊԱՏՎԵՐ 13 1485 ՏԵՐԱԺ 5000

50252-ահ

2010

ԽՍՀՄ ԳՐԱՌԵՊԳԼԵՎԱՐ
ՀՍՍՐ-ԱՐՄ.ՍՍՐ
44 Ա ՄԱՍԿՈՎ
ՄԱՍԿՈՎ

36296-66

րեքերորդ տարեդարձի նախորդակին Անցյալ տարին փայլուն կերպով հաստատեց մեր զարգացման գլխավոր գծի ճշտությունը, վորը անշեղորեն տանում է մեր անտեսությունը ինդուստրացման բարձր աստիճանի ուղիներով՝ սոցիալիզմի ակտիվ շինարարություն մեջ աշխատավորների միլիոնավոր մասունքներին ներգրավելով: Մինչդեռ կապիտալիստական «բարգաձաճ» յերկրներում մեր աչքերի առաջ ավելի ու ավելի յե աճում տնտեսական խորը նգնաժամը, վորը համաշխարհային-կապիտալիզմի քայքայման ավելի ու ավելի ուժեղացման նշանն է հանդիսանում: Համաշխարհային կապիտալիստական տնտեսությունը մտել է ներքին խորը հակասությունների ժամանակաշրջանը, հակասություններ, վորոնք ընթանում են գլխավորապես ապրանքների գերարտադրության և լայն մասսաների նյութական բարեկեցություն մակարդակի իջեցման գծով: Մենք գործ ունենք արդյունաբերական գերարտադրության հետ, վորը զուգատիպում է աշխարհի յերկրագործական հիմնական յեղիքների գյուղատնտեսության աճող ճգնաժամին:

Կերարտադրության հետեվանքով վերջին տարվա ընթացքում արդյունաբերության կարեվորագույն ճյուղերի արտադրանքի խիստ կրճատում է նկատվում: Պողպատի արտադրության ինդեքսը Հյուսիսային Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում 1929 թվի ոգոստոսին 120,5-եր, իսկ 1930 թվի ոգոստոսին ընկավ ու հասավ 77,1-ի: Ավելի մեծ անկում է տեղի ունեցել ավտոմոբիլային արտադրության մեջ, վորի ինտեքսը նույն ժամանակաշրջանում 123,7-ից ընկել ու հասել է 57,7-ի: Դա նշանակում է, վոր վերջին տարում պողպատի արտադրությունը ՀԱՄՆ կրճատվել է 35 տոկոսով, իսկ ավտոմոբիլների արտադրությունը՝ էլ ավելի մեծ չափով՝ 55 տոկոսով:

Ամերիկայի արտաքին առևտուրը բնորոշվում է արտահանության խիստ կրճատմամբ, վորը 1929 թվի հուլիսին 403 միլիոն դոլլար էր, իսկ 1930 թվի ոգոստոսին ընկավ ու 300 միլիոն դոլլարի հասավ: Արտահանության զգալի կրճատում է տեղի ունեցել նաև այլ յերկրներում, մասնավորապես Անգլիայում, ուր առաջին առեվտուրը մինչև այժմ պասսիվ բալանս ունի:

Ընդհանուր տնտեսական ճգնաժամը էլ ավելի սրեց զարգացող աղքատների ճգնաժամը, առանձնապես Ամերիկայում: Գյուղատնտեսական ապրանքների գները շարունակում են աճել չափերով ընկնել, առանձնապես հացահատիկային կուլտուրաների վերաբերմամբ: Պետության կողմից կատարվող վտանգները, վորոնք նպատակ ունեն ամերիկյան ֆերմերային տնտեսության ֆայնայման պրոցեսը վորոշ չափով թուլացնել, անհրաժեշտ արդյունքներ չեն տալիս: ՀԱՄՆ և կապիտալիստական այլ յերկրների գյուղատնտեսական ճգնաժամը չեր կարող չազդել գյուղատնտեսական ապրանքների գների ընդհանուր իջեցման վրա համաշխարհային շուկայում: Յորենի համաշխարհային գինը վերջին տարիների ընթացքում ընկել է (տոննը ուղղիներով) 111,01-ից—1927 թվին, մինչև 100,81—1928 թվին և 93,81—1929 թվին: Յորենի համաշխարհային գների անկման տենդենցը շարունակվում է նաև 1930 թվին:

Համաշխարհային կապիտալիզմը փորձում է աշխատավորների հաշվին դուրս գալ ճգնաժամային վիճակից: Որինակ, Անգլիայում մեծածախ և մանրածախ գների միջև բառացիորեն գիշատիչ նեղվածք ենք նկատում: Մինչդեռ գների մեծածախս ինդեքսը 1925 թվի 160-ից իջել է մինչև 109-ի 1930 թվի սեպտեմբերին, այն ինչ մանրածախ գների ինդեքսը, ըստ «Նկոնոմիկստի» ավյանների, համապատասխան կերպով 1925 թվի 170-ից ընկել է միայն

մինչև 157-ի 1930 թվի ոգոստոսին: ՀԱՄՆ. մեծածախ գների մակարդակը 1929 թվի հուլիսից մինչև 1930 թվի հուլիսը ընկել է 11 տոկոսով, իսկ մանրածախ գները մինչև նույն ժամանակվա ընթացքում ընկել են միայն 4 տոկոսով:

Պարզ է, վոր այդ պայմաններում արագ անում է գործազրկությունը, վորի չափը ՀԱՄՆ դերադանցում է 6 միլիոն հոգուց, Գերմանիայում մոտ 5 միլիոն հոգու յե հասնում, Անգլիայում ավելի քան 2 միլիոն հոգի յե և այլն: Գործազրկության աճումն անխուսափելիորեն կապիտալիստական տնտեսության պայմաններում իր հետեվից նաև պրոլետարիատի աշխատավարձի խիստ անկում է առաջ բերում: Տնտեսական ճգնաժամից դուրս գալու համար համաշխարհային բուրժուազիան դիմում է բոլոր միջոցների, բայց դրանք բոլորն առայժմ անհաջող են, և հազիվ թե նրա տրամադրության տակ այնպիսի միջոցներ լինեն, վորոնցով հնարավոր դառնար առաջիկայում քիչ թե շատ զգալի չափով մեղմացնել համաշխարհային կապիտալիստական սխառմի ճգնաժամային վիճակը: Դրանով հենց լրիվ չափով և ամբողջովին ճշարտում են կուսակցության XVI համագումարում ընկ. Ստալինի ասածները:

«Պետք է ընդունել, վոր այժմյան տնտեսական նգնաժամը համաշխարհային տնտեսական միջև այժմ յեղած բոլոր նգնաժամերից ամենալուրջն ու ամենախորն է հանդիսանում»:

Համաշխարհային կապիտալիզմի ճգնաժամի աճման կողքին ԽՍՀՄ շարունակվում է սնցիլիստական ինդուստրիայի անման բուռն տեմպը, միանալով ու ընդլայնվում են պրոլետարիական բանակի շարքերը, անընդհատ աճում է բանվոր դասակարգի և գյուղի չֆավոր ու միջակային խավերի նյութական բարեկեցությունը: 1929-30 թ. ընթացքում պրոլետարիատի թիվը մեղմում աճել է 2 միլիոն հոգով, կամ 15-տոկոսով անցյալ տարվա հանդեպ, այդ թվում արդյունաբերական և կառուցող բանվորների թիվը ավելացել է ավելի քան 1.2 միլիոն հոգով: Այդ պատճառով ԽՍՀՄ քաղաքներում միանգամայն լիկվիդացիայի յենթարկվեց գործազրկությունը, վորի չափը վերջերս մի միլիոն հոգուց ավելի յեր: Ընթացիկ տարում բանվորների աշխատավարձը միջին թվով 7 տոկոսով ավելացել է, իսկ յեթե նկատի առնենք մասնավոր գների աճումը, բանվորական ընտանիքի աշխատող մի անդամի ունալ աշատավարձը աճել է քիչ ավելի պակաս—3-4 տոկոս: Ծանր ինդուստրիայի արտադրանքը մի տարվա ընթացքում 38,1 տոկոսով է աճել, իսկ մասնավորապես պողպատի արդյունաբերությունը ԽՍՀՄ մի տարվա ընթացքում 4,7 միլիոն տոննից ավելացել է ու հասել է 5,5 միլիոն տոննի, այսինքն աճել է 17 տոկոսով: Այս որինակները միանգամայն բավական են համոզելու, վոր մեր յերկրերը, չնայած իր տեխնիկական ու կուլտուրական հետամնացության, չնայած մասնագետների վորակյալ կադրերի պակասին, չնայած չինարարություն վերակառուցողական ժամանակաշրջանի դժվարություններին, չնայած այս բոլորին տնտեսական անող վերելքի ժամանակաշրջան է ապրում: Դրանով է արտահայտվում տնտեսության խորհրդային սխտեմի մեծագույն սոցիալիստական կապիտալիստական հանդեպ, վորը տարեցտարի յերեվան է հանում իր ներքին փթածությունն ու լիակատար սնանկությունը: Այսպիսով ընթացիկ տնտես. տարին բնորոշ է ամենից առաջ տնտեսութ. սոցիալիստական սխտեմի խիստ արտահայտված առավելությամբ, վորով ապահովվում են մեր յերկրի վճռական հաջողությունները տնտեսական ֆրոնտում, հակառակ կապիտալիստական յերկրների, ուր շարունակվում է նգնաժամային վիճակի խորացումը, մի վիճակ, վորն ունի խորը տնտեսական անկում և փրճուրթյան բոլոր նշանները:

ԿԱՂԹԱՆԻՆԻ ԱՄԱՆ ԴԺՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Մեր տնտեսական շինարարութեանը զարգանում է վիթխարի զգալարութեանը պայմաններում: Բայց այլ կերպ չի լինի կարող լինել: Ինդուստրացման բարձր տեմպեր ենը զարգացնում մենք ներքին ուսուրանների վրա հենվելով, կապիտալիստական թշնամական շրջապատի մեջ գտնվելով: Առցիալիստական հիմունքներով մենք վերակառուցում ենք հետամնաց մանր և մանրագույն անհատական գյուղացիական տնտեսութեանները, կուլտուրայի վարպետ գասակարգ համատարած կոլեկտիվացման բազայի վրա լիկվիդացիա անելով: Դա չի կարող մեր յերկրում կապիտալիստական գոտուկերի մնացորդների կատաղի առելութեանն ու զիջմադրութեանն առաջ չբերել: Նրանք ամեն միջոց գործադրում են սոցիալիզմի կառուցող պրոլետարական պետության ամենախորը զգալարութեաններն անգամ իրենց նպատակների համար ողտագործել:

Չնայած կարանաստական և խորհրդային շինարարության փայլուն հաջողութեաններին, մասնավորապես հացահատիկային հիմնական պարբերական լուծմանը, բայց և այնպես պարենային մթերքներ և յայն սպասման արդյունաբերական սպարանքներ բնակչութեանը մատակարարելու գործում մենք զգալարութեաններին յենք հանդիպում, վորովհետև զեռ մեր գյուղատնտեսութեանը շարունակում է զգալի չափով յետ մնալ յերկրի աճող պահանջներից: Չնայած ծանր ինդուստրիայի զարգացման շրջանում մեր ձեռք բերած զգալի հաջողութեաններին, մենք զեռ մեռաղի, քարածուխի, էլեքտրոններից և շինարարական նյութերի սուր կարիք ենք զգում, չենք կարողանում լրիվ չափով ապահովել սոցիալիստական շինարարության վերջոված տեմպերին: Ընդհանուր յայնպես անբավարար չափով և ապահովում արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան արտադրանքի: փոխադրութեանը մեր արանպարտի կողմից, վորը արմատական վերակառուցման կարիք է զգում: Ինչ չարունակում է փառ աշխատել սպառողական կոոպերացիան: Ժողովրդատնտեսութեանը բանվորական ուժի և մասնակցների վորակյալ կազմերի սուր կարիք է զգում: Այդ բոլորն ի մի առած հենց կազմում են վերակառուցման շրջանի այն առանձնահատուկ զգալարութեանները, վորոնք բացառիկ բարձր յարմարութեան են մտցնում մեր շինարարության ամբողջ ընթացքի մեջ:

Այ սպորտունիստները, վորոնք ցանկանում են հեշտ ու հանգիստ ապրել, բացարձակ կերպով կապիտալիստիայի յենն յենթարկվում¹⁾ այդ զգալարութեանների առջև ու առաջարկում են իջեցնել յերկրի ինդուստրացման և գյուղատնտեսութեան կոլեկտիվացման վերջոված տեմպերը: Մակայն վո՛չ միայն այլ այլ և «հախ» սպորտունիստները այժմ վախենում են մեր յարմար շինարարութեան զգալարութեաններից: Նույն այն արոցկիստները՝ «ձախ» ֆրադայուները, վորոնք զեռ վերջերս բզավում էին, թե կուսակցութեանն ինդուստրացման անբավարար տեմպեր է վերցրել, այսօր յետ և կանգնում շինարարութեան բայլեվիկյան տեմպերից և անշուտ են աջ սպորտունիստների պոնիկյորական գիրքերը: Յե՛վ առաջինները, և՛ վերջինները միակ էլքն այժմ համարում են այն, վոր կուսակցութեանը հրաժարվի շինարարութեան բարձր տեմպերից՝ հոգուս կապիտալիստական տարրերի:

Մինչդեռ յուրաքանչյուր բայլեվիկ-լենինյանն այժմ ափսի քուն յերկ և իցե պարզ է, վոր սոցիալիստական շինարարության ընդունած տեմպերի իրագործումից հրաժարվելը վո՛չ միայն չի կարող մեղմացնել զգալարութեանը

ներք այլ, իրականում ե՛լ ափսի կարի այդ զգալարութեանները: Կուսակցութեան 16-րդ համագումարի բանաձևովում այս առթիվ Լենինյան պարզ ու ճշտորոշ պատասխան է արվում:

«Այդ զգալարութեանների հաջող ու շուտափույթ հաղթահարման հիմնական պայմաններն հանդիսանում են սոցիալիստական շինարարության տեմպերի արագացումը և ծավալումը կապիտալիստական տարրերի վրա ամբողջ քակառով: Այս տեմպերի ամենատեսակ թուլացումն հոգուս կապիտալիստական տարրերի ու զրանց զեռ մղվող պայքարի թուլացումը իրականում վո՛չ թե զգալարութեանների մեղմացում, այլ զրանց կրկապատում, սպորտունիստական զիկտատուրայի գասակարգային թշնամիների գիրքերի աժեղացում կնշանակի»:

Վորո՞նք են մեր սպրած զգալարութեանների առանձնահատուկութեանները: Իրանք կայանում են նրանում, վոր մենք գործ անենք վո՛չ թե անտեսութեան անկման ու փթման զգալարութեանների հետ, ինչպես այս տեղի յե անենում այժմ կապիտալիստական յերկրներում, սրինակ ՀԱՄՆ, այլ տնտեսական վիթխարի անվան զգալարութեանների հետ: Իս, նշանակում է, վոր մեր զգալարութեաններն «իրենք իրենց մեջ հեց պարունակում են իրենց կալիաներում հեարավորութեանները» (Ստալին): Համատարգել «նեղ տեղերին», ընթացիկ զգալարութեանների ճեղման տակ շինարարության տեմպերն հետ պահել, ինչպես այդ պահանջում են աջ սպորտունիստները, — դա նշանակում է գործնականում ընդունել, վոր այդ զգալարութեաններն հաղթահարելն անկարելի յե:

Իհարկե, յեթե մենք արդեն ամբողջովին սպրած լինե՞լիք տնտեսութեան բոլոր ներքին ուսուրաները, այն ժամանակ մենք չե՞լիք կարող սեփական ջանքերով դուրս գալ զգալարութեաններից: Մեր առաջ գրված է իմպերիալիստական պատերազմից հետո բայլեվիզմի Գերմանիայի որինակը, վորն իր տնտեսութեանը վերակառուցելու նպատակով ամերիկյան կապիտալիստական ճորտագրվեց: Բայց չե՞ վոր ինդիլը բարբոսին այլ կերպ և զրված մեր յերկրում:

Մենք վո՛չ միայն վերակառուցելիք մեր տնտեսութեանը ներքին ուսուրանների հիմունքով, այլ և սեփական ջանքերով իրագործում ենք տնտեսութեան անպիսի վիթխարի վերակառուցում, վորպիսին զեռ չի տեսել աշխարհը: Իրանից հետևում է, վոր շինարարության տեմպերն իջեցնելու կարիք չկա, ոտարերկրյա կապիտալիստական ճորտագրվելու, առանձին անհրաժեշտութեան չկա: Պետք է միանգամայն կույր լինել, վորպեսզի այժմ կարելի լինի շտեսել նյութական և աշխատանքային ուսուրանների այն հար հակայական սեղերները, վորոնք վերջին տարիների ընթացքում կուտակվել են մեր յերկրում: Մենք զեռ շատ թույլ չափերով ենք սպորտունիստները մեր տնտեսութեան ներքին սեղերները: Սոցիալիզմի և հարվածայնութեան վիթխարի այն այլքը, վորը բանվոր գասակարգի հետ միասին ընդգրկել է նաև զյուզի կոյանտեսական մասսաներին, նոր հեարավորութեաններ և բաց սնում մեր տնտեսական մեծան զգալարութեաններն հաղթահարելու համար:

«Բայց այս հեարավորութեաններն ողտագործելու և զրանց իրական գարձելու համար անհրաժեշտ է գասակարգային թշնամիների գիմուս-գրութեանը ճեղել և զգալարութեանների կալիստիկական հասնել: Իսկ զրա համար միայն մի միջոց կա. — ամբողջ քակառով հարձակում կազմա-

կերպել կապիտալիստ տարրերի վրա և մեկուսացնել մեր սեփական շարքէն լուռ գտնվող ուղարտութեան տարրերին, վորոնք խոնարհութեամբ են հարձակման դործին, սարսափով բռնված այս ու այն կողմն են զարնը վում և կուսակցութեան մեջ թերահախառնութեան են մտնում հողթու նակի վերաբերմամբ («Ի. Ստալին և Կ. Բաղճաշվեալութեանը 16-րդ համագումարին») :

Կուսակցութեանն ու բանվոր դասակարգը այլ միջոցներ չունեն : Ահա՛ ճենց դա յե այն հիմնական խնդիր լուծման բանալին, թե վարտեց պիտի փնտռել մեր աճման դժվարութեաններէն զուրս գալու յեղը : Կա յերկու ուղի . — մեկը, վոր կապիտալիստական տարրերը խաղաղ կերպով սոցիալիզմի մեջ ներաճելու բուխարին թանաճելն է, իր պարզ արտահայտութեանը գտալ ՄՊԻՎ կողմից յերկվան բերված կոնդիցիոնալ-Գրոման-Սուխանով հակահեղափոխական խմբակի ծրագրի մեջ. մյուսը . — դա ամբողջ եակառով սոցիալիստական հարձակման անցնելու ուղին է, վոր ազդարարել է մեր կուսակցութեան XVI համագումարը : Յերրորդ ուղի պետք չի :

ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՌԵՍՏԱՎՐԱՏՈՐՆԵՐԻ 2) ԽՈՐՏԱԿՈՒՄԸ

Անցյալ տնտեսական տրալա ընթացքում ՄՊԻՎ բաց արեց հակահեղափոխական, վնասարար կազմակերպութեաններէ լայն ցանց. վորոնք նպաստակ էին դրել խորհրդային իշխանութեան խորտակումը նախապատրաստել և կապիտալիստների ու կալվածատերերի իշխանութեան վերադառնալ : Իրենց զազիր մտադրութեաններէ իրադրման միջոց վնասարարները ընտրել էին՝ սովի կազմակերպումը և տնտեսական կապերի ամենակերպ քայքայումը, վարպետի այս կերպ յերկրի ժողովրդատնտեսութեանը մզնաժամի և կատաստրոֆի մեջ գցվի : Վնասարարները սերտ աշխատակցութեամբ գործում էին կուլակի, նեպմանի, բյուրոկրատի և մեր պետապարտի բուրժուական փնտելիզենցիայի այն մասի հետ միասին, վորն յերազում է կապիտալիզմի փրակարծի մասին : Իսկ չեր կարող չբարդացնել կուսակցութեան և բանվոր դասակարգի առանց այն էլ դժվարին աշխատանքը սոցիալիստական վերակառուցման վերաբերմամբ : Այս հանդամանքը հատկապէս ընդգծված էր Կուսակցութեան XVI համագումարի բանաձեւի մեջ :

«Արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման աշխատանքի բարդութեանն էլ ավելի ուժեղանում է կուլակութեան, բուրժուական փնտելիզենցիայի և պետապարտի բյուրոկրատական տարրերի անողոք դիմադրութեամբ (վնասարարութեան, սարսափ և այլն)» :

Մեր դասակարգային թշնամիներն ու քաղաքական հակառակորդները ձգտում են թափանցել ամեն մի ճեղք, վորտեղից միայն կարելի լինի պրոլետարական դիկտատուրայի ուժովը կազմալուծելու աշխատանք կատարել : Աջ ուղղիցիայի պայքարը կուսակցութեան գլխավոր զօրքն անկասկած մեզ թշնամի ուժերի համար յեղք բաց արին : Այժմ արդեն կասկածից զուրս է, վոր աջ ուղղիցիայի յեղուցին ընդգեմ կուսակցութեան գլխավոր զօրքն վո՛չ միայն թեւավորեց, այլ և հակահեղափոխական խմբակցութեաններին հրեց դեպի ուղղակի ակտիվ գործողութեաններին ընդգեմ պրոլետարական դիկտատուրայի : Այդ խմբակցութեաններէ նպատակը այն էր, վոր

մեր տնտեսութեանը դառնա դեպի կապիտալիստական զարգացման ուղին նեպի ուղիներով : Բուրժուական ռեստավրատորները իրենց իդեոլոգիան փորձում էին, վորքան այդ հնարավոր էր, բացարձակ կերպով «զարգացնել» խորհրդային մամուլում՝ խորհրդային եկոնոմիկայի զարգացման ուղիներին մասին «գիտական» տարրեր տեսութեաններ արծարծելու գործի տակ : Նույն այդ իդեոլոգիան ռեստավրատորներին իրադրում էին խորհրդային սոցիալիստում : Վոմանք ավելի մատախրապատ (Բաղարով, Գրոման), ամօթիա՝ ծությամբ թաղնվելով «ձախ» — մենշևիկյան լիբերալիզմի և դեմոկրատիզմի³⁾ շերմայի հետեւը, մյուսներն ավելի բացորոշ ու անկեղծ (կոնդրատուականները) ընդհանուր առմամբ նույն նպատակի ձգտող իդեոլոգիան էին ձեւակերպում՝ վերադարձ կապիտալիզմին — կուլակային նեպի ուղիներով :

Բուրժուական վնասարարներն իրենց աշխատանքի ընթացքում խորհրդային սպարտում, բանավոր և սուլազրված յեղուցիներում ազացուցում էին, թե կարիք չկա ուժեղ կերպով զարգացնել կոլտեստութեաններն ու խորհրդային տնտեսութեանները, վոր մեր ուժերից վեր են ինդուստրացման բարձր տեմպերը, վոր յերկիրը չի կարող դժվարութեաններէն զուրս գալ առանց ստար կապիտալի ուժեղ ուղեւթեան և այլն : Տնտեսութեանն առողջացնելու միջոցներ նրանք հետվայներն էին առաջարկում . —

- 1) Կուլակային տնտեսութեան ուժեղ զարգացման ուղին բռնել :
- 2) Հողդատարծման ձեւի ընտրութեան լիակատար ազատութեան տալ, ամեն կերպ խրախուսելով խոշոր (կուլակային) տնտեսութեաններէ աճմանը :
- 3) Լիակատար ազատութեան տալ կուսակամանը և արձակել չուկայի տարրերի կապանքները հոգստ սպեկուլյանտներէ :
- 4) Վերացնել պետութեան հացահատիկային մենաշնորհը :
- 5) Վերացնել արտաքին աուտրի մենաշնորհը :
- 6) Անասամանափակ կոնցեսիաներ տալ ոտարերկրյա կապիտալիստներին և անհրաժեշտ բոլոր պրոդուկտները արտասահմանից գնել :

Մի խոսքով վերացնել բոլոր սրգիլները՝ յերկրում կապիտալիզմ գարգացնելու համար :

Աջ ուղղիցիան ջիջ արգումենտներ չի փոխ աուել բուրժուական վնասարարներէ պլանութեամբ⁴⁾ : Սակայն ընթացիկ տնտեսական տարին գլխովին շուտ ավեց բուրժուական ռեստավրատորներէ և մեր կուսակցութեան ներսում նրանց ունեցած գործակալների յերազանքները :

Նա ջարդ ու փշուր արավ աջ ուղղուտունիստական լեզունը այն մասին, թե յերկիր ինդուստրացման և գյուղատնտեսութեան կուլիտիվացման վերցված տեմպերը մեր ուժերից վեր են : Նա հավասար շափով հերքեց «ձախ» և աջ անհեթեթ փոփոսցներն այն մասին, թե իրականանալի չէ, հրեգամյակը չորս տարում կատարելու այն լողունքը, վոր տվել է մեր Կուսակցութեան XVI համագումարը :

Նա ցիր ու ցան արավ մեր դասակարգային թշնամիներէ վուր հույսերն այն մասին, թե հնարավոր է կապիտալիստական ռեստավրացիան : Պարոնայք կոնդրայինները, Գրոմանները, Բաղարովները իրենց արտասահմանյան համախոհներէ՝ Մասլովների, Արամովիչների և Միլյուկովների հետ միասին պատմութեան չար կատակով նորից կանգնեցին կոտրված սաշտակի առջեւ : Վո՛չ պրոլետարական դիկտատուրայի սպարաուր ներսից կազմալուծելու

խաղնված փորձերը, վո՛չ մեր ժողովրդատնտեսությունը նշանակալի և կատարողի մեջ գցելու նպատակով կազմակերպված հակահեղափոխական փնտարարություններին տնցնելը, վո՛չ բանվորական մասնակարարական դարձը կազմալուծելու միջոցով սով կազմակերպելու ուղղակի փորձը, — դրանցից և վո՛չ մեկը չկարողացան հեռ պահել սոցիալիստական շինարարության հաղթական ընթացքը, դրանց և վո՛չ մեկի ուժը չպատեց պրոֆտարական հեղափոխության անխլը կոպիտալիզմի կոշիկը շուտ տալու :

Կալակալին ծրագրի ուժեղ պրոպագանդը վո՛չ մի աջակցություն չգտավ բանվոր դասակարգի և չհավաքվեցին գյուղացիությունը կոպիտալիզմի դեմը, իսկ անհրաժեշտ դարձավ իրենց անհրաժեշտ ծախսերը բաշխելիս կուսակցության ղեկավարությունը պրոֆտարում են մեր տնտեսության դարգացման սոցիալիստական ուղու համար : Կապիտալիստական սեռաժողովուրդների հույսը խորապահեց այն պարզ պատճառով, վորովհետև միլիոնավոր մասամերը բանակից են դարձված սոցիալիզմի սակցածագործական կառուցմանը, հակասակ պրոֆտար կուսակցությանը և Գրոմանների փնտարար ծրագրերին :

ԲԱՅԼՆԵՎԻՅԱՆ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ

Հնգամյակի յերկու տարվա անտեսական հանրագումարների անալիզը և մեր շինարարության տառիկա հեռանկարների գնահատությունը թույլ են տալիս մտածական յեզրակացություն անել, թե մենք հաջողությամբ առաջ ենք գնում դեպի սոցիալիզմը : Այդ յեզրակացությունն այն և, վոր չափազանց եռատատուն է կառուցված մեր էկոնոմիկայի սոցիալիստական կի՛մքը, վորն առաջնորդված է միլիոնավոր աշխատավորների կողմից մեր առևան դժվարությունների դեմ մղված պայքարում քափված ջանքերով, և չկա աշխարհում մի այնպիսի ուժ, վորը կարողանար թախտել «պրոֆտարիստների կարճ կարճ գուժարակների չափված ընթացքը» (Լենին) :

Ճիշտ է, 1929—30 թվի անտեսական պլանը լրիվ ծավալով չի կատարված : Մի շարք առանձին բնագավառներում մենք ունենք վորոշ նեղություններ : Այս հիման վրա թերահավատները պանիկա են տարածում, իբր թե մենք անտեսական ճգնաժամ ենք ապրում, իբր թե հնգամյակը պարտություն է կրել, իբր թե կուսակցության գլխավոր լուրնագր՝ «Հնգամյակը չորս տարում իրագործել» խորապահել է : Արդյո՞ք այդպես է :

ՓԱՍՏԵՐԻ ՅԵՎ ԹՎԵՐԻ ԼԵՁՈՒՆ

Երեկո Տիմոսկան ավյալները : Պլանայնացված արդյունաբերության արտադրանքը կոնտրոլ թվերի համաձայն պիտի աճեր 32 տոկոսով, միջկլեա փոստորեն մենք 24,2 տոկ. աճում ունենք՝ հնգամյակով նախագծված 21,5 տոկոսի հանդեպ : Ըստ վորում ծայր առաջին հետաքրքիր են ծանր և թեթև արդյունաբերության պլանայնացված խոշոր արտադրանքի աճման ավյալները : — «Մ» խմբակի արտադրանքի աճումը նշված էր 40,7 տոկ. փոստորեն աճումը հասնում է 38,1 տոկոսի, հնգամյակով նախատեսված 26 տոկոսի հանդեպ : Իսկ «Բ» խմբակի արտադրանքը ավել է 11—12 տոկոս աճում կոնտրոլ թվերի 23 տոկոսի և հնգամյակով ծրագրված 18 տոկոսի հանդեպ վորպեսզի յերեվույթը, ինչպես հայտնի յե, համարյա բացառապես հույսալին գծվարություններից է առաջացել : Չնայած պլանային առաջադրանքների թերահատարման այս տարում, պլանայնացված արդյունաբերության

արտադրանքի ընդհանուր անումը հնգամյակի յերկու տարում կազմում է մոտ 52 տոկոս, հնգամյակով ծրագրվածի 47,5-ի հանդեպ : Ըստ վորում ծանր ինդուստրիայի ծրագրերը 75 տոկ. աճում է ավել, հնգամյակի 58 տոկոսի հանդեպ, իսկ թեթև ինդուստրիան՝ 33 տոկոս, 40 տոկոսի հանդեպ :

1929—30 թվի 10 ամիսների ընթացքում արդյունաբերության արտադրանքի աճումն ավելի յեր և 27 տոկ. էր կազմում : Չնայած պլանի հեռ մտաբան, կարելի յեր սպասել, վոր սոցիալիստ սոցիալական վերելք կուս, սակայն հենց սոցիալիստ խիստ կերպով խորացավ պլանի նեղվածքը, վոր հիմնականում բացառվում է բանվորական ուժը գյուղ գնալով : Կլիմայի նեղվածքն առաջացավ քարածուխի վերաբերմամբ : Պլանի թերահատարում յեղով նաև մեռաղի և ծանր ինդուստրիայի այլ մի քանի նյութերում : Սեպտեմբերին և հոկտեմբերին մի շարք արտադրություններում բեկում առաջացավ բարեբաղման ուղղությամբ, սակայն այս մասնակի բեկումը, վորը կազմված էր ԿԿ դիմումը իրագործելու հեռ, չկարողացավ արդեն լիովին լրացնել անցյալ ամիսների նեղվածքները, վորին ինչ էլ լինի պիտի հասնել առաջիկա յեռամսյակում :

Արդյունաբերության արտադրական պլանի թերահատարման կողքին մենք կունենանք նաև հիմնական աշխատանքների ծավալի թերահատարում ներդրումների ամբողջ պլանի 17 տոկոսի սահմաններում, վոր կազմում է մոտ 700 միլիոն ուրբլի : Իսկ և այնպես յերկու տարվա ընթացքում հիմնական ներդրումների ծավալն արդյունաբերության մեջ կկազմի մոտ 5 միլիարդ ուրբլի, հնգամյակով նախատեսված 3.870 միլիոն ուրբ. հանդեպ :

Միևնույն ժամանակ մենք զգալի թերահատարում ունենք նաև ժողովրդատնտեսության վորակական ցուցանիշների վերաբերմամբ : Արդյունաբերական ապրանքների ինքնարժեքը ըստ պլանի 11 տոկոսով իջեցնելու հանդեպ, տարեվերջին միայն 7 տոկոս իջեցում կարելի յե սպասել : Շինարարության արժեքը ըստ պլանի 12 տոկոս իջեցնելու հանդեպ, լավագույն դեպքում անցյալ տարվա համեմատությամբ շինարարական ինդեքսի իջեցում կունենանք 3—4 տոկոսով, իսկ տանձին բնագավառներում թերևս շինարարության արժեքը նոյնիսկ բարձրացած լինի : Վառելանյութի ծախսման շարժակցի պլանով նախատեսված 11 տոկոս իջեցման հանդեպ, մենք իջեցում կունենանք միայն 6—7 տոկոսի սահմաններում : Աշխատանքի արտագրողականության (մեկ միջակ բանվորի արտադրանքի) աճումը պլանայնացված ինդուստրիայում տարեվերջին 12,2 տոկ. կկազմի, կոնտրոլ թվերով առաջադրված 25 տոկոսի հանդեպ :

Անցյալ տարվա վորակական ցուցանիշների ծրագրի կատարման վրա սոցիոլ պայմանների և գործունների անալիզը ցոյց է տալիս, վոր մեկ սեխնեկական արտադրական համարյա բոլոր անհրաժեշտ պայմաններն առնչվեցին պլանային առաջադրանքները լիովին կատարելու համար : Պլանի վորակական առաջադրանքների հաջող կատարումը հիմնականում խախտվեց կազմակերպչական գծով, ըստ վորում սյուսեղ առաջին տեղն են բռնում բանվորական ուժի հոսունությունը պրոբլեմը, սեխնեկական կարքերի բույուրյունը և բանվորական մտտակարարման հարցերը :

Ի՞նչ է վկայում այս բոլորը : Ինչո՞ք միանգամայն պարզ է : Ընթացիկ տարվա արդիվայանի կատարման նեղվածքը պարզորոշ հաստատում է, վոր

եննք չենք կարողացել իր ժամանակին մի շարք այնպիսի կազմակերպչական քվարտալթյուններ հաղթահարել, վորոնք բոլորով եւ վերակառուցման ժամանակաշրջանի առանձնահատուկ բնույթից (բանվորական ուժի նախապատասխանում և վերաբաշխում, արդյունաբերության ներքին ռեսուրսների ոգտագործում, բանվորական մատակարարման կազմակերպում և այլն) և վորոնց շուտափույթ վերացումը հատուկ յեռամտայակի և հեզուսյակի յերբարդ տարվա արտադրական պլանի հաջող կատարման վերական նախադրյալն է յանդիսանում:

ՃԵՂԲՎԱԾՔՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ ՅԵՎ ԴԱՍԵՐԸ

ԱրդՖինպլանի ճեղքվածքի կապակցութեամբ կի հրապարտված դիմումի մեջ բաշխվելիցորեն յերեվան են հանվում արտադրական ծրագրի թերակատարման հիմնական պատճառները:

«Արդյունաբերութեան և առանձնապէս նրա առանձին ճյուղերի արտադրական առաջադրանքների թերակատարման կարևորագույն պատճառն հանդիսանում է ներքին ռեսուրսների մտքիլիզացիայի գործում հարկ յեղած եներգիա ու նախաձեռնութեան յերեվան չբերելը — յեղած սարքավորման անբավարար ոգտագործումը, հերթափոխութեան ցածր կոէֆիցիենտը, ձեռնարկութեան «նեղ տեղերի» հաղթահարման գործում եներգիայի բացակայութեանը՝ սարքավորման հաճախակի պարուպուրդը, նյութական-տեխնիկական մատակարարման անկազմակերպ վածութեան և կարգի դրված չլինելու պատճառով, բազմաթիվ աղետները՝ հանցավոր անվտուրութեան և տեխնիկական վատ վերահսկողութեան պատճառով, սխտեմատիկ ուսցիտնայիզատորական աշխտանքի բացակայութեանը և ներգործարանային պլանայնացման ծայրահեղ անբարար վիճակը»:

Դա նշանակում է, վոր մենք դեռ չենք սովորել, թե ինչպէս պիտի աշխատել:

Այստեղից պետք է բոլոր դասերն առնել: Այս տարվա ճեղքվածքի վերացումը և արդյունաբերութեան ու բանվոր դասակարգին արտադրական նոր ծրագրի կատարմանը նախապատրաստելը կախված են այն բանից, թե ի՞նչ չափով մենք կկարողանանք ոգտագործել տնտեսութեան սոցիալիստական սխտեմի բոլոր առավելութեանը: Ծիծաղելի ու տխրութեամբ կլինի խոսել ինչ վոր ճգնաժամի մասին, յերբ մենք դեռ այնքան խայտառակ կերպով ենք ոգտագործում մեր տնտեսութեան ներքին ռեսուրսները, յերբ լիկլիզացիայ յե արվում գործազրկութեանը և կատաղի կերպով աճում է ինդուստրիայի արտադրանքն այնպիսի տեմպերով, վորոնք զգալի չափով առաջ են անցնում հնգամյակի նշումներէից, յերբ անդադար բարձրանում է յայն մասսաների բարեկեցութեան մակարդակը: Այդպիսի «ճգնաժամին» կը յախանձի աճն մի կապիտալիստական յերկիր:

Մենք դժվարութեաններ ունենք, և դրանից քիչ ու փոքր չեն: Բայց դրանք վերակառուցողական շրջանի տնտեսական աճման դժվարութեաններ են. վորոնց մեջ հենց դրված են իրենց հաղթահարման համար անկրթելի բոլոր պայմանները: Խնդրի էութեանը կայանում է մեր ներքին ռեսուրսների ավելի լրիվ ոգտագործման մեջ, և այն ժամանակ կուսակցութեան լճ-բղ համագործարի կողմից դրված խնդիրը՝ կատարել հնգամյակը յորս տարում աճ-

բողջ ճակատով սոցիալիստական հարձակման անցնելու հիմունքով՝ միանգամայն իրական ու իրադրծելի կդառնա: Այժմ պետք է ամենույն վճռապահութեամբ հարվածել նրանց, սվքեր, ընթացիկ դժվարութեանները վորպէս սպառնալից ոգտագործելով, մարգարեյանում են, քե անկար և համատարած մակառով հարձակման անցնել: Անցյալ տարվանից մեր տնտեսութեանը, չնայած առանձին ճեղքվածքներին, դուրս է դալիս հետագա արագ աճման ավելի ամբողջական հնարավորութեաններով: Ով փորձում է անցյալ տարվա հանրադուժարները միայն ճեղքվածքներն նկատի առնելով դնահատել, նա իր հաշիվներէ մեջ չարաչար կերպով սխալվում է:

ԿՈՒԵԿՑԻՎԱՑՈՒՄՆ ԿԱԼԹԱՆԱԿՈՒՄ Ե

Նոր վիթխարի հնարավորութեաններ են առաջանում, վորոնք առանձին ուժով այժմ յերեվան են զայիս դյուզատնտեսութեան հանրայնացված հասվածում:

Ընթացիկ տարում մենք անվիճելի հաջողութեամբ ունենք դյուզատնտեսական արտադրութեան, առանձնապէս նրա սոցիալիստական հատվածի՝ կոլտնտեսութեանների և խորհրդային տնտեսութեանների զարգացման յմաստով: Գարնանացանի հաջող անցկացված կամպանիայի հետեւանքով ցանքսի բնահանուր արածութեանը 128,1 միլիոն հեկտարի հասավ, վորով արդյունաբեր տարածութեան աճումը անցյալ տարվա վերաբերմամբ 7,5 միլիոն հեկտար է կազմում: Դա նշանակում է, վոր մենք հնգամյա պլանով յերկրորդ տարվա համար նախատեսված ցանքսի տարածութեանը գերազանցել ենք, մոտավորապէս 1,5 միլիոն հեկտարով: Այդ թիվում հացահատիկային կուլտուրաների ցանքսը հասնում է 102 միլիոն հեկտարի 1929 թվի 98,2 միլիոն հեկտարի հանդեպ: Ցանքսերի հսկայական աճում ունենք մենք տեխնիկական կուլտուրաների (բամբակ, ճակնդեղ և այլն) դժով, վորոնց տարածութեանը հասնում է 10,1 միլիոն հեկտարի 1929 թվի 8,8 միլիոն հեկտարի հանդեպ: Այդ բոլորի հետեւանքով 1930 թվին դյուզատնտեսութեան բերքից ստացված ամբողջ ընդհանուր արտադրանքը աճել է 17,5 տոկոսով, կոնարով թվերով նախատեսված 17,5 տոկոսի հանդեպ: Պետք է նկատել, վոր յեթե չլիներ անասնաբուժութեան ճեղքվածքը, այն ժամանակ դյուզատնտեսութեան արտադրանքի քանակը զգալի չափով ավելի կլիներ: Հացահատիկային կուլտուրաների 1930 թվին ստացված բերքի ընդհանուր քանակը հաջվում է մոտ 880 միլիոն ցենտներ, վոր անցյալ տարվա հանդեպ 22 տոկոս, իսկ հնգամյակով նախատեսվածի հանդեպ 11 տոկոս աճում է տուրիս:

Առանձնապէս անհրաժեշտ է ընդգծել կոլեկտիվացման հաջողութեան վճռական նշանակութեանը, վորի հետեւանքով գյուղի հանրայնացված հատվածի ցանխի տարածութեանը հասավ 38 միլիոն հեկտարի, այսինքն յերկու տեղում գերազանցեց կոնտրոլ քվերին և հեզամյակով նշված ցանխերի այս տարածութեանը վոր նախատեսված էր 1932 թվի գարնան համար: Առաջիկա ժամանակաշրջանի տնտեսական կարեւորագույն խնդիրների յուժման հաջողութեանը մեծագույն չափով կախված է այն հանգամանքից, թե ի՞նչ չափով կուսակցութեանն ու բանվոր դասակարգին կհաջողվի դյուզատնտեսութեան կոլեկտիվացման ծրագիրը կենսագործելու համար մղված պայքարում առաջ շարժվել:

Այդ հանգուցային հարցի շարքը աշխարհում են տնտեսական շինարարության բոլոր արժանատիքները պարզեցնելը: Ընթացիկ տարվա հացամթերումները փորձի վրա դժվար չի համոզվել, թե ի՞նչ վիթխարի նշանակություն է ստանում կուլտուրայի շարժման ամբողջումն ու հետագա զարգացումը: Պետք է նոր բերքի բաշխում, հացամթերումների և աշխարհային երազանքների անցկացման խնդիրները վարպետությամբ կազակցել կուլտուրայի և նոր պիլի կազմակերպելու հետ: Հնգամյակի յերրորդ տարվա ծրագիրը կառուցված է այն հաշվով, վոր սպասվում էր հացի 55 տոկոսից մոտ պակասը մենք կստանանք գյուղատնտեսության հանրաշնայված հաստատվածից: Դրա հիմքում դրված է այն, վոր անհատական տնտեսությունների վրա պակաս քան կեսը պիտի ներդրակել կուլտուրայի շարժմանը:

Կուլտուրայի ամբողջ ուժով փորձում է դիմադրել կուլտուրայի շարժման նոր ալիքին: Դրա համար մենք պետք է մեր բոլոր ուժերը լարենք, վորպեսզի գյուղացիության վրա վարչական միասնական ճշունց գործադրելու փորձերն հաջիվածակ լինեն, վոր անհատական տնտեսությունները կամավորությամբ հիմունքով կուլտուրայի անցկացման և նոր նպատակի համար սգտագործելով գյուղում տարվող մասնաշաղկապում աշխատակի բոլոր լծակները: Հասկացնելու պիտի սգտագործվի կուլտուրայի տնտեսությունների բերքի և յեկամուտների բաշխման արդյունքների վերաբերմամբ տարվող հաշվետու կամարանիան, վորի ընթացքում յավազույն կերպով կարելի յե համոզել մենատնտեսին, թե վորքան առավելություններ ունի հանրաշնայված տնտեսությունը:

ՀՆԳԱՄՅԱԿԸ ՉՈՐՍ ՏՈՐՈՒՄ

Ինչպես տեսնում ենք, բայց վիճակն հնգամյակի սարսուռի մասին արվող բոլոր գատազությունները սարգսպես անհեթեթ են: Դրանք պետք են միայն նրանց, ովքեր ցանկանում են արդարացնել իրենց վախը շինարարության բարձր տեմպերի հանդեպ, դրանք պետք են միայն աջ և «ձախ» սարսուռիստներին, վորոնք չեն ցանկանում դեռ վերջնականապես ընդունել իրենց սխալները և գինաթափվել մեր իրականության անողոր փաստերի և թվերի հանդեպ:

Հնգամյակի կատարման տեմպերն ու ժամկետներն վերանայվեցին ու ճշգրտվեցին կուլտուրայի կազմից բանվորների և գյուղացիների միլիոնավոր մասսաների ցանկությունը: Կուլտուրայի յերրեք պլանի վրա չի նայել վորպես մի բյուրոկրատիկ փաստաթղթի, վորը յենթակա չե վորեւ փոփոխություն:— Ընդհանրապես Սորհուրդների Տրդ համագումարում գեո Վ. Ի. Լենինը ԲՕՅՍՍՍՍ պլանը քննելիս ասաց.

«Կուլտուրայի մեր ծրագիրը չի կարող կուլտուրայի ծրագիր միայն մնալ: Նա պետք է մեր տնտեսական շինարարության ծրագիրը դառնա, այսպես նա պիտանի չե նաև վորպես կուլտուրայի ծրագիր: Նա պետք է լրացվի կուլտուրայի յերրորդ ծրագրով, ամբողջ ժողովրդատնտեսության վերաստեղծման և այն ժամանակակից տեխնիկայի մակարդակին հասնելուն վերաբերող աշխատանքների պլանով... Մենք պետք է հանգենք այն բանին, թե պիտի վորոչ ովան ընդունենք: Իհարկե դա կլինի այնպիսի պլան, վոր ընդունվում է առաջին մտնեցման կարգով: Կուլտուրայի յայն ծրագիրը այնպես անփոփոխելի չի լինի,

ինչպես մեր իրական ծրագիրն է, վոր կարող է միայն կուլտուրայի համագումարներում փոփոխության յենթարկվել: Վո՛չ, այս ծրագիրը ամեն ոք, յուրաքանչյուր արհեստանոցում, յուրաքանչյուր շրջանում կարելիավի, կմշակվի կկատարելագործվի և կանվախվի... Գիտության և սրակտիկայի փորձին տեղերում հետեւելով, պետք է անհերքեն ձգտել, վոր պլանն ալելի արագ ալելի շուտ կատարվի, քան դա նշված է, վորպեսզի մասսաները տեսնեն, վոր այն յերկար ժամանակաշրջանը, վորը մեկ բաժանում էր արդյունաբերության յեկատար վերականգնումից, փորձը կարող է կրճատել: Դա մեզնից է կախված: Խույս տվեք վոր, յուրաքանչյուր արհեստանոցում, յուրաքանչյուր գեոյում, յուրաքանչյուր շրջանում բարելավեն տնտեսությունը, — և այն ժամանակ մենք ժամկետը կկրճատենք: Յե՛վ մենք այն կրճատում ենք» (Տ. XVII յեր. 123—127 սուսերեն):

Ահա՛ յնչու՞մ է յնդրի եյուրյուր. — բանվորներն ու գյուղացիներն իրենք, վորոնք մեր պլանները իրականություն են դարձնում, ամենորայ աշխատանքի ընթացքում պետք է սլաքարեն շինարարության տեմպերի արագացման և հնգամյա պլանի կատարման ժամկետների կրճատման համար: Տեսնենք, յնչ են վկայում փաստերը:

«Հնգամյակի անվախի արդյունաբերությունը պետք է 1932—33 թվին տար 977 միլիոն սուբյու արտադրանք, այն յնչ իրականում 1929—30 թվին արդեն նա տալիս է 809 միլիոն սուբյու արտադրանք, այսինքն հնգամյակի 1932—33 թվի համար նախատեսվածի 83 տոկոսը: Այդպիսով ուրեմն նավթային արդյունաբերության հնգամյա պլանը մենք կատարում ենք 2½ տարում:

Տորի արդյունաբերության վերաբերմամբ հնգամյակի մենք պետք է 1932—33 թվին ստանալինք 122 միլիոն սուբյու արտադրանք, յակ իրականում նա 1929—30 թվին արդեն տալիս է 115 միլիոն սուբյու արտադրանք, այսինքն հնգամյակի 1932—33 թվի համար նախատեսվածի 96 տոկոսից ալելի: Այդպիսով ուրեմն մենք տորի արդյունաբերության հնգամյա պլանը կատարում ենք 2½ տարում յեթե վոչ ալելի շուտ:

Հնգամյակի ընդհանուր մեքենայաշինությունը պետք է 1932—33 թ. տա 2.058 միլիոն սուբյու արտադրանք, յակ իրականում նա 1929—30 թվին արդեն տալիս է 1.458 միլիոն սուբյու արտադրանք, այսինքն հնգամյակի 1932—33 թվի համար նախատեսվածի 70 տոկոսը: Այդպիսով ուրեմն ընդհանուր մեքենայաշինության հնգամյա պլանը կատարում ենք 2½—3 տարում:

Հնգամյակի գյուղատնտեսական մեքենայաշինությունը պետք է 1932—33 թվին տա 610 միլիոն սուբյու արտադրանք, յակ իրականում 1929—30 թվին արդեն նա տալիս է 400 միլ. ս. արտադրանք, այսինքն հնգամյակի 1929—30 թվի համար նախատեսված 60 տոկոսից ալելին: Այդպիսով ուրեմն գյուղատնտեսական մեքենայաշինության հնգամյա պլանը մենք կատարում ենք 3 տարում, յեթե վո՛չ ալելի շուտ:

Հնգամյակի էլեկտրոտեխնիկական արդյունաբերությունը 1932—33 թվին պետք է տա 896 միլիոն սուբյու արտադրանք, յակ իրականում նա 1929—30 թվին արդեն տալիս է 503 միլիոն սուբյու արտադրանք, այ

սինքն՝ հնգամյակով 1932—33 թվի համար նախատեսվածի 5 տոկոսից ավելին: Այդպիսով ուրեմն ելեկարոտեխնիքական արդյունաբերության հնգամյա պլանը մենք կատարում ենք յերեք տարում» (Ի. Ստալին, ԿԿ Գաղհաստիտուցիոններ 16-րդ համաժողովում):

Մենք ինչպես ե գործն իրականում: Իրա համար ել միանգամայն արդարացի յե ընկ. Ստալինը, յերբ ասում ե, թե՝

«... միայն բյուրոկրատները կարող են կարծել, վոր պլանային աշխատանքը պլանը կազմելով վերջանում ե: Պլանը կազմելը պլանայնացման սկիզբն ե միայն: Իսկպես պլանային աշխատանքը ծավալվում ե միայն պլանը կազմելուց հետո, տեղերում ստուգելուց հետո, պլանի իրագործման, շտկման ե ճշգրտման ընթացքում»:

Իայց պարզ ե մի բան.— այս կամ այն ծրագիրն ընդունելուց հետո կուսակցությունն ու բանվոր դասակարգը պետք ե ասամներով կռվեն այն կատարելու ե զերակատարելու համար՝ վոչ մի դժվարությունից չհասանջելով: Կուսակցության լոգունը «Հնգամյակը չորս տարում» կարելի յե ե պետք ե իրագործվի:

ԲԱՅԼԵՎԻԿԱՆ ԳՐՈՂԻ ՅԵՌԱՍՅԱԿ

Տնտեսական նոր տարին հունվարի մեկը փոխադրելու մասին կառավարության կալցարած փորձման առթիվ վոմանը լուրեր են տարածում, թե իբր այդ արվում ե վորպեսզի շինարարության ժամկետները յերկարաձգվեն ե ընդհանրապես զիչ հետ պահվեն ինդուստրիալացման տեմպերը: Նման դատույություններն ի հարկե վոչ մի ընդհանուր բան չունեն իրերի իսկական զրույթյան հետ:

Տնտեսական տարին հոկտեմբերի 1-ից հունվարի 1-ը փոխադրելը ժողովրդագրատեսություն մեջ պլանային սկզբունքի հետագա ամրապնդման անհրաժեշտությունից ե առաջացել, մի սկզբունք, վոր տարեց տարի ավելի ու ավելի յե ուժեղանում: Մինչև այժմ, քանի դեռ գյուղատնտեսության արդագույնը հենվում եր գյուղացիական անհատական տնտեսության վրա, չափազանց դժվար եր առաջուց նախատեսել ցանքերի ե բերքի արդյունքները: Իրա համար ել անհրաժեշտ եր տնտեսական տարին սկսել հոկտեմբերի 1-ից, յերբ գյուղատնտեսական տարվա արդյունքները զիչ թե շատ պարզ կերևավային: Իսկ ներկայումս պլանային տնտեսություն վարող կոլտնտեսություններն ու խորհրդային տնտեսությունները մեզնում վիթխարի չափով տճել են: Միևնույն ժամանակ մենք այժմ ցանքսի կամպանիաներն ավելի պլանաչափ կերպով ենք անցկացնում: Այդ բոլորը զգալի չափով հնարավորություն են տալիս վորոշել հետեվյալ գյուղատնտեսական տարվա հավանական արդյունքները: Այսպիսով աստիճանաբար վերացավ այն պատճառներից ելանքը, վորը խանգարում եր տնտեսական ե որացուցային տարիները սկիզբները միացնել:

Մյուս կողմից տարվա սկզբի փոխադրումը առաջ ե յեկել պլանայնացված տնտեսական տարում շինարարական ամբողջ սեգունը ընդգրկելու կենսական անհրաժեշտությունը: Իսկ այդ սեգունը վերջանում ե նոյեմբերին—դեկտեմբերին: Դա կարվոր ե հիմնական շինարարությունը ավելի օրինաչափ զարգացնելու համար: Կառավարությունն իր վորոշման մեջ նշում ե, վոր—

«... յերկրի ինդուստրիալացման ե սոցիալիստական գյուղատնտեսական

արտադրության կազմակերպության մեջ արդեն ձեռք բերած հաջողությունները հսկայական չափով ամրապնդելն ե բարձրացրին պլանային սկզբունքի դերը ժողովրդատնտեսության մեջ: Իսկ ինչպես արդյունաբերության ե գյուղատնտեսական արտադրության զարգացման, նույնպես ե կոմունալ ու բնակարանային շինարարության ե յերկրի հուշտուրական զարգացման մեջ նոր շինարարության տարեց տարի առող դերը պահանջում ե, վոր տնտեսական տարվա պլանայնացման մեջ ընդգրկվի ամբողջ շինարարական սեգունը, վորը վերջանում ե նոյեմբերին—դեկտեմբերին»:

Պարզակի ծիծաղելի ու տխարություն կլիներ տնտեսական տարին հունվարի 1-ը փոխադրելու մեջ վերջնական տեմպերից նահանջելու ինչ վոր քանիություն տեսնել: Միանգամայն ընդհակառակը: Կուսակցությունը պահանջում ե, վոր հին տնտեսական տարուց նորին անցնելու անցուղիան յե ուսմայակը՝ 1930 թվի հոկտեմբեր—դեկտեմբերը, բայլելվիկյան գրոնի իսկական հարվածային յեռամայակ դառնա: Կուսակցությունը պահանջում ե, վոր հարվածային յեռամայակում վոչ միայն վերացվեն 1929—30 թվի ցեղվածքներն ու պոչերը, այլ ե նախապատաստվեն այն բայլը պայմանները, վորոնք անհրաժեշտ են 1931 թվին—հնգամյակի վերական տարում—ինդուստրիալացման բայլելվիկյան տեմպերը ծավալելու համար:

Կուսակցության ԿԿ սեպտեմբերի 3-ի դիմման մեջ ընդգծվում ե, վոր «հնգամյակի յերրորդ տարվա արտադրական վիթխարի ծրագրի կատարման բայլելիկյան նախապատաստումը կայանում ե ընթացիկ տարվա արդիւնապլանն անպայմանորեն իրագործելու մեջ»:

Այդ պատճառով ել հարվածային յեռամայակը պետք ե անցնի անցյալ տարվա ճեղքվածքները լիկվիդացիա անելու ե արտադրական նոր ծրագրին աչառեա իրագործելու նշանի տակ, վորով ապահովվի կուսակցության լույսնդի իրականացումը հնգամյակը չորս տարում կատարելու վերաբերմամբ: Իրան կարելի յե հասնել այն պայմանով միայն, յեթե հարվածային յեռամայակը ամբողջ ֆրոնտով սոցիալիստական ծավալուն հարձակման յեռամայակ դարձվի ու գործի դրվի պրոլետարական դիկտատուրայի բոլոր ուժերն ու ռեզերվները:

Բայլելիկյան հարձակումը լիկվիթափով շարունակվում ե, քանի վոր կուսակցությունն ու բանվոր դասակարգը «այլ միջոցներ չունեն» (Ստալին) 1931 թվի բարձր առաջադրանքներն իրականացնելու համար: Իսկ 1931 թվի փոփոխական ու ճակատագրական նշանակություն ունի ամբողջ հնգամյակի տարին ավելի կարճ ժամանակամիջոցում իրագործելու համար:

Հատուկ յեռամայակի պլանը, վոր հաստատված ե կառավարության կողմից, նշում ե արդյունաբերության ընդհանուր ամբողջ արտադրանքի ծավալը, ներառյալ նաև սնունդինը, 5·913 միլիոն ռուբլի, վորից ծանր արդյունաբերությունը 3,174 միլիոն ե հասնում: Դա նշանակում ե, վոր մի յեռամայակի ընթացքում միայն ամբողջ արդյունաբերության արտադրանքը պետք ե աճի 38,5 տոկոսով անցյալ տարվա յեռամայակային միջին արտադրանքի հանդեպ: Իսկ ծանր ինդուստրիայի արտադրանքը պետք աճի 43,3 տոկոսով: Արտադրանքի ամման նշված տեմպերը զգալի չափով դերադասնում են հնգամյա պլանի ամենալավատես հաշիվները: Իրանով հենց մի անգամ ես ջարդ ու փշուր ես պիտուր անում 90 րոպե

3629 8-66

պրագորտիչ նախագուշակութունները, թե վերցված տեմպերը մեր ուժերից վեր են, թե դրանք իբր թե սեալ սեսուրներով չեն ապահովված: Պիտիվայր շուտ են դալիս պանիքական թյուր դատողութուններն այն մասին, թե իբր «Տեղամյակը 4 տարում» լողունդն անիրագործելի յի:

Ի հարկե սխալ կլինե՞ր կարծել, վոր արդյունաբերության այդպիսի ծրագիրը կարելի յի իրագործել առանց մեր բոլոր ուժերի և հնարավորութունների առանձին լարման: Բայկան և տալ ծանր արդյունաբերության հիմնական առաջադրանքների անունները, վորդեսցի հասկանալի դառնա նշված տեմպերի վիթխարիութունը: Մենք պետք և հատուկ յեռամսյակում տանք 21,27 միլիոն տոնն քարածուխ, 5,30 միլիոն տոնն նավթ, 1,546 հազար տոնն չուգուն, 6,49 միլիոն տակառ ցեմենտ, 1,802 հազար տոնն պողպատ և այլն: Այդ առաջադրանքները կիրագործվեն միայն այն դեպքում, յեթե յերկրի պրոլետարական ակտիվը ե՛լ ավելի ակտիվանա աշխատանքային վերելքի նոր ալիքի հանգեպ՝ ողջմրցման, հարվածայնության և հանդիպական արդժինայլանի հիմունքով՝ հակառակ ամենատեսակ շարժմաների պանիկյորական աղմկարարության, վորոնք տարված իրենց Ֆրանկցիոն պայքարով չեն ցանկանում նկատել մեր տնտեսական կառուցվածքի այս նոր վիթխարի ռեզերվները:

Առաջիկա յեռամսյակում միանգամայն առանձին նշանակութուն են ստանում մեր ամբողջ աշխատանքի վորակի համար մղվող պայքարը: Պլանով նախատեսվում և վոր ԳԺՏՍ արդյունաբերության ինքնարժեքը պիտի յջնի 70 տոկոսով, և Առևտրի ժողկոմատի արդյունաբերության ինքնարժեքը 10 տոկոսով: Ինքնարժեքի իջեցման յուրաքանչյուր տոկոսը հատուկ յեռամսյակում պետության մոտ 50 միլիոն ուրբլի նոր կուտակումներ և տալիս: Հենց աշխատանքի բարձր վորակն և, վոր ապահովում և մեր տնտեսութունն այնպիսի բարձր տեմպերով զարգացնելու հնարավորութունը, վորոնց մասին մենք առաջ չեյինք ել յերազում:

Այժմ պետք է վնասակասապես հարվածել վորակի համար մղվող պայքարը բուլացնելու բոլոր փորձերին: Պետք և վճռականորեն և պլանաչափ պայքարել ռացիոնալացման համար, պետք և արտադրության մեջ բրակի և կորուստների վերացման համար, աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման համար և մի շարք ճյուղերի հետամնացութունը վերացնելու համար վճռական պայքար մղել:

Ծանր արդյունաբերության զարգացման և գյուղատնտեսության հանրայնացված հատվածի աճման հիման վրա հատուկ յեռամսյակի պլանը նշում և նաև թեթև արդյունաբերության արագ աճումը: Բամբակի վերամշակման ընդհանուր քանակը 905 հազար տոնն, կոշիկեղենի արտադրանքը 18,7 միլիոն ուրբլի, շաքարավազի արտադրանքը 1.465 հազար տոնն կկազմի: Թեթև արդյունաբերության ընդհանուր արտադրանքի ամբողջ գումարը պետք և 2.739 միլիոն ուրբլի կազմի, վոր 33,4 տոկոս աճում և տալիս անցյալ տարվա հանդեպ: Դրանով հենց զգալի չափով ընդլայնվում են շուկան լայն սպառման ապրանքներով հագեցնելու մեր հնարավորութունները, վորով քաղաքի և գյուղի լայն մասսաների բարեկեցութունն ե՛լ ավելի կբարձրանա և յերկրում աստիճանաբար կմեղմանա սպրանքային ուժը:

Հատուկ յեռամսյակի պլանը նոր, ըստ վորում վճռական առաջադիմութուն

և նշում հիմնական շինարարության ծավալի ընդլայնման ընդգրկում: Կարգադրույթները շարունակում են մեր գծավարութունները յերկրի ինդուստրիալացման արագ տեմպերի մեջ հենց տեսնել: Դրան հակառակ կուտակ յությունն ե՛լ ավելի մեծ յեռանդով և համառությամբ շարունակում և մեր յերկրում հզոր ինդուստրիա ստեղծելու Լենինյան քաղաքականութունը: Հիմնական աշխատանքների ընդհանուր ծավալը յեռամսյակային պլանում 3.080 միլիոն ուրբլի յի նշվում, վորից 970 միլիոն ուրբլի, կամ մոտ 1/3-ը, հասնում և սոցիալիստական ինդուստրիային: Պլանը նախատեսում և ներդրումների զգալի աճում նաև գյուղատնտեսության մեջ, վորոնց ընդհանուր քանակը 730 միլիոն ուրբլու յի հասնում, այդ թվում պետական հատվածին՝ 400 միլիոն ուրբլի և կոլտնտեսութուններին՝ 330 միլիոն ուրբլի: Երեքարտի նարարության ներդրումների քանակը 157 միլիոն ուրբլու և արտնայտորտինը 655 միլիոն ուրբլու յի հասնում: Հիմնական աշխատանքների շրջանում անալիկա յեռամսյակը պետք և շինարարության ամբողջ նախաձեռնությունները կենտրոնացման և շինարարության վճռական ուղիները լայնացման համար պայքարելու ժամանակաշրջան դառնա: Մարտական առաջադրանք և հանդիսանում դրված խնդիրը՝ հատուկ յեռամսյակում շինարարության ինքնարժեքը իջեցնել 8 տոկոսով:

Յեռամսյակի ժողովրդատնտեսական պլանի առանձնահատկութունն և հանդիսանում կուտակության վճռական քաղաքականութունը՝ դրամական յրջանառության և փինանսական ամբողջ սխառմի ամենակերպ ամրապրծնում վերաբերմամբ: Արտադրանքի աճման վիթխարի տեմպերի հետ միասին յեռամսյակի պլանը առաջին անգամն և վոր կազմվում և յեկամսյակների զգալի գերազանցմամբ ծախքերի վերաբերմամբ: Յեկամսյակների ֆինայլանի ընդհանուր ծավալը 7.960 միլիոն ուրբլի ընդունելով, պլանը պետական հատուկ ռեզերվի ստեղծում և նշում 500 միլիոն ուրբլու սահմաններում: Այդ բոլորով անվիճելիորեն անհրաժեշտ նախադրյալներ են ստեղծվում մեր արտադրողական ունակության հետագա ամրապրծնում ուղղությամբ:

Դրանք են սոցիալիստական հարձակման հատուկ յեռամսյակի պլանի հիմնական դրույթները:

2. ԱՊՍՅՈՎԵԼ ՍՈՑԻԱԼԻՉՄԻ ՀԻՄՔԻ ԽՆԴՈՒՍՏՈՒՄԱՆ ԲԱՐՁՐ ՏԵՄՊԵՐԸ

Ներկա մոմենտում դեռ բացակայում է Հնգամյակի յերրորդ տարվա շինարարության վերջնական ծրագիրը: Այնուամենայնիվ կարելի չե վերջնական խոսել այդ շինարարության վճարային ուղղությունների, արդյունաբերության արտադրական ծրագրի սրինակելի մասշտաբների մասին, վերջնական համապատասխան տեմպեր են թելադրում նաև հարվածային յնտոմսյակի ժողովրդաստեղծական պլանին:

«Հնգամյակի յերրորդ տարում ավարտված և շահագործման մեջ մտած Ստալինգրադի տրակտորային գործարանի, Ռոստովի գյուղատնտեսական մեքենայաշինության գործարանի և այլ նոր գործարանների հետ միասին պիտի լրիվ թափով ապահովել այնպիսի գեղանակների շինարարությունը, վորպիսին Մազնիտոստրոյն և, վորի կառուցման վրա պիտի մի տարում ավելի քան 200 միլիոն ռուբլի ծախսվի, Կուզնեցկոստրոյը, Նիժնեդնյույան ավտոգործարանը, թայրկովի և Չելյաբինսկու տրակտորային գործարանը, ծանր մեքենայաշինության Ուրալյան գեղանտը. խոշորագույն քիմիական կոմբինատների առաջին շարքը՝ Բերեզնյակովսկի - Բորբիկովսկի գործարանները, ապա Սարատովի կոմբայնի գործարանը և այլն: Այս գործարանների ճշտող մեծամասնությունը, վորոնք իրենց հորրուքյամբ գերազանցում են այն բոլորին, ինչ մեր յերկիրն ունի մինչև այժմ մեծագործության, քիմիայի և մեքենայաշինության բնագավառներում, պետք է գործի զգվեն Հնգամյակի յերրորդ տարվա ընթացքում, վումանք լրիվ չափով, մյուսները առաջին հերթով:

Բացի այդ, առաջիկա տարում սկսվում է այնպիսի նոր գործարանների շինարարությունը, վորպիսիք Նիժնետադիլյան և Մարիոպոլի մետաղագործական ու Դնեպրոկոմբինատն և, վորոնք բաղկացած են նոր խոշորագույն գործարանների ամբողջ շարքերից: 1930-31 թվին մենք պետք է առաջին խոշոր արդյունաբերական ստանանք ՍՍՀՄ խոշորագույն մետաղագործական բազայից՝ Ուրալ-Կուզնեցկի կոմբինատից:

Յեկող տարվա ծրագիրը վորոշվում է հետևյալ վճարային թվերով՝ 7,5 միլիոն տոնն չուգուն, 74,5 միլիոն տոնն քարածուխ, 2,5 միլիարդ ռուբլու նոր մեքենաներ, բացի այդ 845 միլիոն ռուբլու գյուղատնտեսական մեքենաներ և 745 հազ. ձիու ուժի նոր տրակտորներ» (Կուսակցության ԿԿ 1930 թվի սեպտեմբերի 3-ի դիմումը):

1931 թվի պլանում այս ծրագիրը վո՛չ միայն պիտի ամբողջովին իրագործվի, այլ և զգալի չափով պիտի գերազանցվի:

Մեր ժողովրդաստեղծական զարգացման մեջ մետաղը շարունակում է «ստալինյան շնորհ» մնալ: Միայն 1929-30 թվին, վորի ընթացքում չուգունի արտադրությունը 5 միլիոն տոնն է կազմում, մենք հասանք սև մետաղագործության նախապատերազմյան մակարդակին: Չուգունի հսկայական պահածո պահանջում մենք ստիպված ենք այն արտասահմանից ներմուծել, այս նպատակի համար վոսկի վալյուտա ծախսելով: Մինչդեռ յերկրի ներսում մենք հսկայական բնական հարստություններ ունենք, վորոնք թույլ են տալիս համեմատաբար կարճ ժամանակամիջոցում, աշխատանքի համապատասխան տեմպեր ունենալով, սև մետաղագործությունը զարգացնել այնպիսի չափերով, վոր անհրաժեշտ են մեր ժողովրդաստեղծական մետաղի ներքին պահանջները բավարարելու համար: Այդ պատճառով էլ պատահաբար չի, վոր Կուսակցությունը վերջին տարիների ընթացքում հաջող պայքար է մղում հզոր մետաղագործական բազա վո՛չ միայն հարավում, այլ և արևելքում ստեղծելու համար:

Ընդ. Ստալինը Կուսակցության 16-րդ համագումարում ԿԿ բազաբանական և արդյունաբերության մեջ հայտնեց, վոր արդյունաբերության բնագավառում

«Գլխավոր պրպրիեմը սև մետաղագործության շուտափույթ զարգացումն է: Ի նկատի ունեցեք, վոր մենք հասել ենք չուգունի արտադրության նախապատերազմյան չափերին և գերազանցում ենք դրանց մեթոյն ընթացիկ 1929-30 տարում: Դա մեծ սպանալիք է մեր ամբողջ ժողովրդաստեղծական համար: Այդ սպանալիքը վերացնելու համար պետք է սև մետաղագործության արագ զարգացման ընթացքը կարգավորել: Հնգամյակի վերջին մեզ պետք է վո՛չ թե 10 միլիոն տոնն չուգուն, ինչպես այդ պահանջում է Հնգամյակը, այլ 17 միլիոն տոնն: Այդ խնդիրը մենք պիտի ինչ էլ վոր լինի իրագործենք, յեթե մենք քանականում ենք ինչպես հարկն է ծավալել մեր յերկրի ինդուստրացման գործը: Բայց չե՛կինքը պիտի ցույց տան, վոր նրանք կարող են լուծել այս խնդիրը»:

Մետաղագործության նոր ծրագիրը իրագործելու համար առաջիկա ժամանակաշրջանում մենք ձեռնարկում ենք մետաղագործական նոր գիզանադրի կառուցմանը, այս գործի մեջ տասնյակ միլիոնավոր ռուբլիներ գնելով: Հնգամյակի յերրորդ տարում վո՛չ պակաս քան 7,5 միլիոն տոնն չուգունի արտադրական պլանն իրագործելու համար անհրաժեշտ է, վոր առաջիկա յետմյուսյակում արդյունաբերությունը վո՛չ պակաս քան 1,5 միլիոն տոնն չուգուն առ: Բացի այդ մետաղագործական արդյունաբերությունը պետք է յնտոմսյակի ընթացքում 1,8 միլիոն տոնն պողպատ տա:

Մետաղագործական ձեռնարկությունների տեխնիքական-արտադրական հորրուքյունը թույլ է տալիս միանգամայն վստահ լինել այդ ծրագրի հաջող կատարման վերաբերմամբ: Անհրաժեշտ է այստեղ ուղղել բոլոր ջանքերը և առանձնապես սպահովել քարածուխի արտադրության ծրագրի լրիվ կատարումը, վորից վճարային չափով կախված է մետաղագործության հաջողությունը հարվածային յնտոմսյակում:

ՊԼԱՆԻՄ ԲԱՐԱԾՈՒԽԻ ԿԱՄԱՐ

Անցյալ տարում քարածուխի արդյունաբերությունը մոտ 5 միլիոն տոննայական քարածուխ ավելց յերկրին: Դա արդժիկականի ամենալուրջ ճեղքվածքներից մեկն է: Կառավարությունը քարածուխի վերջնական ծրագրերը հաստատել է 21, 27 միլիոն տոնն, վորից 16, 27 միլիոն տոնն բաժին է հասնում Դոնավազանին:

Քարածխային արդյունաբերության ճեղքվածքի սրինակը մեր տնտեսական աշխատանքի պրակտիկայում աջ ուղղությունիցի արտահայտման եմուշներըց մեկն է: «Սոյուզուզ»-ի գեկավարությունը տեղերին հրահանգներ եր տալիս, վորոնցում փաստորեն առաջարկվում եր դանդաղեցնել արտադրական ծրագրերի կատարումը դանդաղան դժվարությունների պատճառով տակ: Հայտնի յե, վոր Դոնավազանում բանվորական ուժը մեծ, նախորդ տարիների վերաբերմամբ վո՛չ սովորական հոսունություն ուներ: Հայտնի յե վոր Դոնավազանում կոպերացիան դեռ հեռու եր այնպես վերակառուցված լինելուց, վոր կարողանար ինչպես հարկն է կազմակերպել բանվորական ծառայարարումը:

Բայց մի՞թե սրանից հետեվում է, վոր բայլընկերները պիտի կանգ առնեն այս դժվարությունների առջև:

Մենք մեզ կախման մեջ ենք դրել բանվորական սեզոնային աճից, տուում է ընկ. Սոյուսուզը Գարլովկայի կուսակալի ժողովում: Բայց մենք մոռանում ենք, վոր մեր գլխավոր հենարանը—դա մեր բոլոր հնարավորությունները վարպետությամբ ոգտադործելն է: Յեթե մեմք Դոնավազանի քարածխային արդյունաբերության մեխանիզացիայի գործի վրա առավելագույն ուշադրություն դարձնենք, մեմք սոցիալիզմի կոտաւցման գործում խոշորագույն արդյունքների կհասնենք:

Հենց այս ուղին են բռնել այժմ Դոնավազանի տեղական հատարողական և կուսակցական բոլոր կազմակերպությունները, վորոնք մեքենայացված, իսկական սոցիալիստական Դոնավազան տեղիդելու համար պայքար են ծախում: Դոնավազանն ունի այն բոլոր հնարավորությունները վորոնցով նա կարողանա դառնալ մեքենայացված քարածխային արդյունաբերության սրինակի շրջան: Փաստերը ցույց են տալիս, վոր քարածխի մեքենայացված հանքահանությունը Դոնավազանում 40%-ով դերպանցում է ընդհանուր հանքահանությունից: Այդպիսի արդյունքներ են ձեռք բերված այնպիսի պայմաններում, յերբ աշխատանքային մեքենաների և հանքահան մուրճերի 30-50 տոկոսը միանգամայն անդործության են մասնված: Թանկարժեք սարքավորումն ու մեխանիզմը փոխանակ քարածուխի նոր միլիոնավոր տոններ տուում, արտադրության մեջ մեռյալ վիճակումն են դանվում:

Դոնավազանի կուսակալը, կուսակցության կից բարտուղար ընկ. Մոյսոսովի ղեկուցման առթիվ Դոնի հանքահանողներին մարտական խնդիր առաջադրեց՝ ինչ էլ վոր լինի քարածուխի հանքահանության մեքենայացման 70-75 տոկոսով, նախագծված 64 տոկոսի փոխարեն: Յեթե այս խնդիրն իրագործվի, այն ժամանակ կիրականացվի նաև քարածխի ստացման նոր աճելացված ծրագրերը, վորն հսկայական հնարավորություններ և ստեղծում մեր յերկրի ինդուստրացման ամձան տեմպերն արագացնելու համար:

Կարելի յե առանց չափազանցության ասել, վոր քարածուխի ծրագրի կատարումը հարվածային յեռամսյակում վորոշում է պլանի արտադրական ամբողջ ծրագրի հաջող իրագործումը: Այժմ մենք ծայր աստիճան լարված վիճակ ենք ապրում յերկրի վառելանյութային պաշարների կողմից: Իհարկե վառելանյութային բալանսի բարելավման խնդիրը պետք է լուծվի մո՛չ միայն արտադրության դժով, այլ և վառելանյութեր գործածելու նորմերի ամենակերպ կրճատման միջոցով: Վառելանյութի տնտեսման լողունը բոլոր կազմակերպություններին առորյա մարտական խնդիրն է հանդիսանում: Սակայն ներկայումս գլխավոր խնդիրը հանդիսանում է մեր բոլոր ջանքերի մորթիլիցային, քարածխի արտադրական նշված պլանը կատարելու և գերակատալելու համար, վորից վերջին հաշվով կախված է տնտեսության մի շարք վերնուսական ճյուղերի (տրանսպորտի և այլն) պլանների կատարման հնարավորությունը:

Քարածուխի ստացման 21, 27 միլիոն տոնն յեռամսյակային պլանը, առաջ ընդունված 17 միլիոն տոննի հանդեպ, միանգամայն սեալ է և պետք է ինչ էլ վոր լինի իրագործվել կուսակցության և բանվոր դասակարգի համառ ջանքերի և լարվածության դժով:

ՅԵՐԿԻՐՆ ԱԶՍԵՆԻԲ ԻՄՊՈՐՏԱՅԻՆ ԿԱՆՈՒՄԻՑ 5)

Մետաղի և քարածուխի ավերացված ծրագրերը ապահովում է մեր ներքին մեքենայաշինությունը յայն հնարավորությունների ոգտադործումը: ԳԺՑԻ միավորությունների կողմից հատուկ յեռամսյակի համար նշվում է ընդհանուր մեքենայաշինարարության 361 միլիոն ուրբուլ արտադրանք բաց թողնել: Դա դալի ավերացում է տալիս տնտեսական անցյալ տարվա չորրորդ յեռամսյակի հանդեպ:

Միաժամանակ նշվում է գյուղատնտեսական մեքենայաշինարարության արտադրանք բաց թողնել 139 միլիոն ուրբուլ, վոր 60 տոկոսի հայելում է յերեվան բերում: Այս առաջադրանքների կատարումը կապված է մեքենայաշինական ձեռնարկությունների ներքին այն սեուերաների հսկայական չափի հասնող մորթիլիցայի հետ, վորոնք առայժմ ծայր աստիճան անբաժարոր շահով են ոգտադործվում:

Տնտեսավարներն հաճախակի իմպորտի ավերորդ և չհիմնավորված պահանջներ են առաջադրում, փոխանակ իրենցից կախված բոլոր միջոցները ձեռք առնելու, վոր ներքին հնարավորությունները լիովին ոգտադործվեն: Հարցի այս կողմը խիստ կերպով ընդդմվում է կի սեպտեմբերի 3-ի գիմումի մեջ:—

«Խմպարտային սարքավորման բացահայտ վիճված պահանջների բողմաթիվ փաստերն, առանց արդյունաբերության ներքին սեուերաներն ոգտադործելու փորձեր սնելու, տնտեսական դեկավարների զեպի իրենց պարտականություններն յերեվան բերած բյուրոկրատիկ վերաբերմունքի ամենավառ օրինակներից մեկն է հանդիսանում և հաճախ դեպի մեր սոցիալիստական ինդուստրիայի հնարավորություններն ունեցած ուղորտունիստական թերահավատությունն են անդրադարձնում: Մինչդեռ քիչ չեն բացահայտ անկայուն փորձերը, վորոնցով աշխատում են զլանային առաջադրանքները թերահավատումը իմպորտի անբավարարու-

Թյամբ արդարացնել: Յեթե մեր կուսակցական, պրոֆմիութենական և տնտեսական կազմակերպությունները մի քանի դործարանների արհեստական հետեմբերով, ինչպես Ստալինի անվան Լենինգրադի մետաղագործարանը (սուբբոլիտիստական ընդլայնացում), իսկական նախաձեռնություն յիբնական բերելին մեր գործարանների արտադրական ռեսուրսների սպասարկումը խնդրում, այն ժամանակ արդյունաբերությունը յրացուցիչ հնարավորություններ կստանար սլանը վո՛չ միայն կատարելու, այլ և դպելի չափով գերակատարելու համար»:

Կուսակցության 16-րդ համագումարի դիրեկտիվները հենց ուղղված են այն նպատակին, վոր բոլոր ուժերով ապահովվի ներքին մեքենայաշինարարության առավելագույն աճումը:

Մեր յերկիրը չի կարող հաջողությամբ առաջադիմել, յեթե նա տարեցտարե աճելի ու աճելի մեծ կախման մեջ ընկնի և արտասահմանից մեքենաներ ու սարքավորում ներմուծի: Մենք պարտավոր ենք ներքին սարքավորումը ստավելազույն հնարավոր չափերով զարգացնել, վորպեսզի վորքան կարելի յի աճելի ռեսուրսներ տնտեսնք սեփական ծանր ինդուստրիան զարգացնելու համար՝ ներքին մեքենայաշինության արագ տեմպեր զարգացնելու միջոցով: Այս կերպ յերկիրն արագությամբ կազատվի կապիտալիստական յերկրներից իմպորտային կախում ունենալուց:

ԵՆԵՏՐԻՖԻԿԱՑԻԱ ՅԵՎ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ

Ելեքտրոշինտրարության ասպարիզում մենք ներկայումս վո՛չ պակաս «նեղ տեղ» ենք ապրում: Անցյալ տարվա արեֆինպլանի կատարման իրագործման ճեղքվածքների վրա անկասկած մի շարք շրջաններում ելեքտրոմատակարարման պահանջ ազդել է: Ծանր ինդուստրիայի աճման հարվածային յեռամսյակի նշված տեմպերի պայմաններում ելեքտրոմատակարարման անբնական աշխատանքը միանգամայն բացառիկ նշանակություն է ձեռք բերում: Առաջիկա յեռամսյակում ծրագրվում է, վոր յերկրի բոլոր ելեքտրակայանները 2-950 միլիոն կիլովատ-ժամ ելեքտրոններով տան, ըստ վորում շրջանային կայանները 1-400 միլիոն կիլովատ-ժամ պիտի տան:

Յեռամսյակում հատուկ ուշադրության է արժանի տրանսպորտը: Մենք մտել ենք տրանսպորտի աշխատանքի փոխադրությունների ամենալարված ժամանակաշրջանը, յերբ ժողովրդատնտեսության բոլոր ճյուղերի, ոտանձնուպես գյուղատնտեսական արտադրության կողմից տրանսպորտին առաջադրված պահանջը յիստ կերպով աճելանում է: Առաջիկա յեռամսյակում յերկաթուղային տրանսպորտի ամբողջ աշխատանքը 59 միլիարդ տոնն-կիլոմետր կհասնի, այսինքն անցյալ տարվա 4 յեռամսյակի համեմատությամբ 20 տոկոսով աճելի: Այս թվում տրանսպորտի բեռնային աշխատանքը կհասնի մոտ 46 միլիարդ տոնն-կիլոմետրի, անցյալ յեռամսյակից 43 տոկոսով աճելի: Այդպիսի պայմաններում տրանսպորտը պիտի բեռնաշրջանառության զգալի աճումն ապահովի: Հարվածային յեռամսյակում տրանսպորտը բերիտուր ամամբ կստանա վո՛չ պակաս քան 83 միլիոն տոնն բեռ, այսինքն 29 տոկոսով աճելի անցյալ յեռամսյակի համեմատությամբ:

Պարզ է, վոր տրանսպորտի աշխատանքի այսքան մեծ ծրագիրը կկատարվի ամենից առաջ վորակական ցուցանիշների զգալի բարձրացմամբ, վորտեք յիստ հետ են մնացել: Հնգամսյակի յերրորդ տարում մենք ձեռնարկում ենք

մեր տրանսպորտի վերակառուցման յոչորագույն յնդիքների յուժմանը: Երբ զուտ տեսք է պարտադիր կերպով կապվի տրանսպորտի ներքին ռեսուրսների հետադարձ մոբիլիզացիայի հետ, ռեսուրսներ, վորտեք դեռ շատ հեռու յեն ապրանքաձև յինելուց: Բավական է մատնանել, վոր ապրանքային վազանի արեալ միջին բեռնավորումը պիտի բարձրանա 5,05 տոկոսով, ապրանքաշարժման ընացքի կազմը պիտի 110 սրնու հասնի, իսկ ապրանքային վազանի սրահան միջին վազքը պետք է միջին թվով 135 կիլոմետրի հասնի, կո՛մ 44 տեղափոխվող աճելի անցյալ տարվա 4 յեռամսյակի համեմատությամբ: Տրանսպորտի մի բանվորի աշխատանքի արտադրողականությունը (արտադրանքը) հարվածային յեռամսյակում պետք է 1929-30 թվի համադրատեսիան ժամանակաշրջանի համեմատությամբ 26 տոկոսով բարձրանա:

Պրանք են հատուկ յեռամսյակի կարևորագույն վորակական առաջադրանքները տրանսպորտի վերաբերմամբ, վորտեք տրանսպորտային փոխադրությունների ամբողջ ծրագրի կատարման բազան են հանդիսանում

ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ—ՅԵՐԵՍՈՎ ԴԵՊՒ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀՈՂԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

16-րդ համագումարը դիրեկտիվ է տվել ապահովել—

«Գյուղատնտեսության մեքենայացման և տրակտորացման ամենալիքագ զարգացումը, յոթիտնտեսական հնգամյակը յերեք տարում իրագործելը, ամբողջ ԽՍՀՄ գյուղացիական տնտեսությունների համատարած կոլեկտիվացումը մեքենատրակտորային ամուր բազայի վրա դնելը»:

Կուսակցական համագումարի այս մարտական առաջադրանքը պահանջում է իհարկե, վոր ծանր ինդուստրիան յերեքամյակում վնասականպես դառնա դեպի գյուղատնտեսության սոցիալիստական հատվածը: 1930—31 թվին սոցիալիստական հողագործության գյուղատնտեսական ինվենտարի և մեքենայա-կառուցման պատվերը մեր արդյունաբերությանը կազմում է աճելի քան 800 միլիոն ռուբլի: Այդպիսի ծրագիր արդյունաբերությունն անկասկած կարող է կատարել: Գյուղատնտեսական մեքենայաշինության և սոցիալիստական հողագործության սպասարկման հետ կապված արդյունաբերական բոլոր այլ ճյուղերի պահանջ տեմպերով զարգացումը պետք է սկսվի հենց առաջիկա յեռամսյակից: Դա անհրաժեշտ է, վորպեսզի կոլտնտեսություններն ու յորհրդային տնտեսությունները տեխնիքպես իր ժամանակին նախապատրաստվեն 1931 թվի առաջիկա գարնանացանին:

Գյուղային գյուղատնտեսական մեքենաներ, ավտոտրանսպորտ և դրանցան ինվենտար մատակարարելու ընդհանուր քանակը յեռամսյակի ընթացքում մոտ 150 միլիոն ռուբլի յե նախատեսվում: Ներքին արտադրության քիմիական արտադրության յե մատակարարվելու գյուղատնտեսությանը յեռամսյակի ընթացքում մոտ 364 հազար փուլ:

Մենք յերկայումս կոլտնտեսական շարժման նոր ալիքի առաջացման վկա մեր ենք հանդիսանում միանգամայն ակներև է, վոր նոր կազմված կոլտնտեսությունները յանվոր գոտակարգից տեխնիկական և կազմակերպչական հսկայական սեփականություն կազաննեն, վորպիսին պետք է հասցվի նրանց հնարավորության առավելագույն սահմաններում: Ճիշտ է, գյուղացիական ինվենտարի հատարակ միացումը միայն արդեն կոլտնտեսականներին հսկայական առավել-

լուծյուն և տալիս անհատական դյուղացիական անտեսութեան վերաբերմամբ, սակայն կոլտնտեսութեան ներքում մնում է դեռ լուծելու մասը հողագործի սեփականատիրական հողերանութեան ձեռնարկութեան հակադասական խնդիրը: Վ. Ի. Լենինը մատնանշել է, վոր

«... Մանր հողագործութեան վերամշակման, նրա ամբողջ հողաբաժանութեան և սովորույթների վերամշակման գործը սերունդներ պահանջող գործ է. վնասել այդ հարցը մանր հողագործի վերաբերմամբ, առողջացնել այդպես առած, նրա ամբողջ հողերանութեանը, դա կարող է ամել միայն նյութական բազան, տեխնիկան, հողագործութեան մեջ մասնաշաղկապի չափերով տրակտորների և մեքենաների գործադրումը, մասնաշաղկապի չափերի հասնող ելեկտրոֆիկացիան: Ահա՛ ինչն արմատապես և վերաբերի արագութեամբ կիրառելի մանր հողագործին»:

Հենց այդ ուղիով են ընթանում այժմ կուսակցութեան ու բանվոր դասակարգը: Դրա համար էլ դյուղատնտեսական մեքենայաշինութեան և դյուղատնտեսական արտադրական կարիքների սպասարկման հետ կապված ինդուստրիայի այլ ճյուղերի համար զարգացումը վճարական նշանակություն ունեն սոցիալիստական հողագործութեան ճակատագրի համար:

ԶԱՐԳԱՅՆՆԵՐ ԹԵԹԵԼ ԻՆԴՈՒՍՏՐԻԱՆ

Ինչ «Մեծ բեկման տարին» հողվածում, Հոկտեմբերի տասն և յերկուսուրորդ տարեդարձին, ընկ. Ստալինը նշեց, վոր

«... Անցյալ տարում մենք հիմնականում բարենպաստ լուծեցինք ծանր արդյունաբերության հիմնական շինարարության համար կոտորած կատարելու պրոբլեմը, արտադրության միջոցների արտադրության դարձուցման արագացված տեմպ վերցրինք և մեր յերկիրը մետաղյա յերկիր դարձնելու համար նախադրյալներ ստեղծեցինք»:

Այդ ժամանակվանից հետո մենք հետագա վիթխարի հատաշարի մասին քայլեր ձանր արդյունաբերության զարգացման գործում, յերկրի ինդուստրացման տեմպերն արագացնելու գործում:

Ծանր արդյունաբերության շրջանում ձեռք բերված հաջողությունների բազայի վրա մենք այժմ ընդհուպ մտանում ենք նաև թեթև արդյունաբերության ամրապնդման ու հետագա զարգացմանը:

«Մինչևի այժմ մենք ամենուրեք, այդ թվում նաև թեթև արդյունաբերության հաշվին տնտեսում ենք ծանր արդյունաբերությունը վերականգնելու համար: Սակայն ծանր արդյունաբերությունը մենք արդեն վերականգնեցինք: Այն պիտի միայն էլ ավելի ընդլայնել: Այժմ մենք կարող ենք դառնալ թեթև ինդուստրիային և առաջ շարժել այն արտադրված տեմպով: Մեր արդյունաբերության մեջ նոր յերեկույթն է միջին այլոց այն է, վոր մենք այժմ հնարավորություն ունենք արագացված տեմպով զարգացնել և՛ թեթև, և՛ ծանր արդյունաբերությունը»: (Ի. Ստալին, Բազմաշխույժութեան կուսակցության XVI համագումարում):

Այդ սպորտաձևներն առաջարկում է յին զարգացնել թեթև ինդուստրիան բազայի և դյուղի զորման գլխավոր լծակն համարելով այն: Կուսակցութեանը չընթացավ այդ ուղիով և ուժեղ կերպով սկսեց զարգացնել արտադրական գործարար՝ ծանր արդյունաբերության ամեն տեմպերն ամեն կերպ արտադրանք-

լու միջոցով: Այդպիսի ձեռք բաղաբահանութեան շնորհիվ կուսակցութեան արդեն իր XVI համագումարում արդարացեց, վոր անհրաժեշտ է

«... ուժեղացնել արդյունաբերության այն ճյուղերի զարգացումը, վորոնք մասնաշաղկապ սպասման արդյունքներն են արտադրում (թեթև ինդուստրիա), ինչպես և պետք է զարգացնել հումքային բազան»:

Հայտնի է, վոր մինչևի այժմ թեթև ինդուստրիայի զարգացման գլխավոր արդյունքը դյուղատնտեսական հումքի պակասն է հանդիսանում: Վերջին տարիների ընթացքում տեխնիկական կուլտուրաների բնագավառում դյուղատնտեսության հանրաշաղկապ հատվածի զարգացման համար խոշոր միջոցներ ենք ծախսում: Տեխնիկական կուլտուրաների 1930 թվի բերքը այս կողմից մեզ առաջին խոշոր հաղթանակը բերեց:

Անցյալ տարվա հանդեպ շաբարի ճակնեղի բերքի 150% ամեն և բամբակի ցանքերի տարածության հակադասական չափերով ընդլայնման շնորհիվ, հասուն կետամսյակում և հնդամյակի յերրորդ տարում մենք հարավորություն կունենանք զգալի չափով ավելացնել շաբարի արդյունաբերության ու բամբակի գործվածքների արտադրությունը: Ահա՛ մի քանի թվեր, վորոնք վորոշում են հատուկ յետամսյակի անելիքները թեթև արդյունաբերության զարգացման գծով: Կոչկեղենի ընդհանուր արտադրանքը կհասնի մոտ 19 միլիան զույգի, վոր մոտավորապես յերկու անգամ գերազանցում է անցյալ տարվա IV յետամսյակի արտադրությանը: Շաբարավաղի արտադրությունը հատուկ յետամսյակում կկազմի մոտ 1,5 միլիան տոնն, վորը հավասար է մոտավորապես անցյալ 1929-30 թվի շաբարի արդյունաբերության արտադրանքի ամբողջ քանակին: Կոչկեղենի յետամսյակային արտադրանքը մոտ 19 միլիոն զույգ կկազմի, վոր վորոշ չափով գերազանցում է սլանաշաղկապ արդյունաբերության կոչկեղենի արտադրանքի անցյալ յետամսյակի քանակին: Բուսական յուղի յետամսյակային արտադրանքը պիտի 134 հազար տոնն կազմի:

Գյուղատնտեսական հումքային բազայի հետագա ամեն և տարադրման միջոցով մենք ավելի ուժեղ կերպով կզարգացնենք մեր թեթև ինդուստրիան, վորով աստիճանաբար կմեղմանա լայն սպասման սպասանքների չափայնում այժմ զգացվող լարվածությունը: Կուսակցութեանը և բանվոր դասակարգի կարողացան բազմախիղճ լուծել մեր յերկրում ծանր ինդուստրիա, սոցիալիզմի բազա ստեղծելու հարցը, նրանք կկարողանան ամենակարճ ժամանակամիջոցում լուծել նաև թեթև արդյունաբերության զարգացման խնդիրը յերկրում սպասանքային սովը վերացնելու խնդիրը:

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԾԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԾՍՎԱԼԸ

Ինչպես տեսնում ենք հարվածային յետամսյակը՝ հնդամյակի յերրորդ տարվա արտադրական ընդհանուր խնդիրներից յեկնելով, արդյունաբերական արտադրանքի վիթխարի ամուն և նշում: Արդյունաբերությունը արտադրանքի ընդհանուր ծավալը 5.913 միլիոն ռուբլի յե կազմում ամենուրի արդյունաբերության արտադրանքի նկատմամբ, և ըստ հատուկ յետամսյակի պլանի ամուն է 38,5% -ի սահմաններում անցյալ տարվա ամեն միջին տեմպի հանդեպ: Անհրաժեշտ է ամենայն վճարականությամբ ընդգծել, վոր արդյունաբերության ամեն այդպիսի տեմպերի մասին դեռ նույնիսկ վերջերս ձեռք

չեցինք եւ յերազում: Հարվածային յեռամսյակի արդյունաբերական սպասարկման անման նշված տեղերը ստատիստիկական յերկու ամսում գերազանցում եւ ստատիստիկական միջին տարեկան այն ամսան, վոր նշվում եք հնգամբարկով:

Պարզ է, վոր մենք մեր տնտեսութեան ներքին ուժերի վիճակը հզորութեան նոր ապացուցել հետ գործ ունենք, վոր մենք գործ ունենք անտեսութեան պլանային սխտեմի անվիճելի առավելութեան հետ ամբողջ աշխարհի կապիտալիստական արտադրութեան այն անարխիայի հանդեպ, վորն այժմ տանտնային ուժեղ կերպով յերեւում է գալիս համաշխարհային իմպերիալիզմի խորացող ճգնաժամով:

Առաջիկա յեռամսյակում արդյունաբերութեան արտադրական պլանը շարունակվում է զարգանալ ծանր արդյունաբերութեան դերի աճող գերակշռութեան նշանի տակ, սակայն միևնույն ժամանակ զգալի չափով ատաճ է քաջվում նաև լայն սպասման առարկաներ արտադրող արդյունաբերութեանը:

Արդյունաբերական արտադրանքի նշված աճումը ձեռք է բերվում ինչպես արտադրութեան ներքին ուժերի անսուրճանի եւլ ավելի լրիվ ոգտագործման հաշվին, ծույնպես է շնորհիվ ավելի վաղ շահագործման մեջ դրված նոր Փորթիկաների և գործարանների ու գոյութուն ունեցողների զգալի չափով վերակառուցվելուն: Հետևյալս արտադրանքի աճման արտադրական ծրագրի անմեջականորեն չի կապված հիմնական շինարարութեան այն ծավալի հետ, վոր պիտի կատարվի հարվածային յեռամսյակում: Սակայն առավելագույն յեռամսյակի հիմնական շինարարութեան պլանը հսկայական կարելություն է նըշանակություն և ստանում, քանի վոր նա նախադրյալներ է պատրաստում արդյունաբերական արտադրանքի աճման տեմպերի հետագա զարգացման համար:

Ժողովրդաստեանութեան հանրայնացված հատվածի հիմնական աշխատանքների ընդհանուր ծավալը հատուկ յեռամսյակում քիչ ավելի յե 3 միլիարդ ռուբլուց: Այդ քվում մոտ 1 միլիարդ ռուբլի բաժին է հատնում ԳժՏԻ արդյունաբերութեան, 730 միլիոն ռուբլի՝ գյուղատնտեսութեան, 175 միլիոն ռուբլի՝ էլեկտրոֆիկացիային և 650 միլիոն ռուբլի՝ տրանսպորտին:

Արդյունաբերութեան հիմնական շինարարութեան բնագավառում 1929-30 թ. մենք հսկայական չափով հետ էլինք մնացել պլանից: Կուսակցութեան մի սեպտեմբերի 3-ի դիմումն ուղղակի հաստատում է, վոր 1929-30 թվի արտադրական պլանի թերահատարման հետ միասին.

«... բացահայտ անբավարար է նաև հիմնական շինարարութեան քննադատը: Հիմնական շինարարութեան պլանը ատաճին յերեք յեռամսյակներում կատարված է ավելի քիչ, քան կիսով չափ:

Հասկապես իսյոտառակ կերպով հետ է մնացել Ստրոյթեյի նեկեյի, Վսեխիմպրոմի, Կոքսոգադոխիմի, Նովոստալի, Մաշինոսթրոյեկինեյի, Սայուզսեյմաչի հիմնական շինարարութեանը: Հիմնական շինարարութեան մեջ տեղի ունեցած այս անթույլատրելի յերեվույթները արդյունաբերական զարգացման ընդունված տեմպերի համար, հնգամյակը չորս ատարում կատարելու համար սպառնալիք են ստեղծում»:

Հիմնական շինարարութեան տարեկան պլանը արդյունաբերութեանը 83%-ով է միայն կատարել: Անցյալ տարվա վերջին IV յեռամսյակում արդյունաբերութեանը մոտ մի միլիարդ ռուբլու հիմնական աշխատանքներ է կա-

տարել: Եռամսյակն էլ ծրագրված է բաց թողնել արդյունաբերութեանը հարվածային յեռամսյակում: Սակայն վաստորեն հսկումբեր-դեկտեմբեր յեռամսյակի ընթացքում հիմնական ներդրումները միլիարդանոց պլանը յուրացնելն ավելի դժվար խնդիր է նախորդ յեռամսյակի համեմատութեամբ, յերեք յսկապես շինարարական սեզոնի ամենայնուայն ժամանակաշրջանն էր: Հարվածային յեռամսյակի արդյունաբերութեան հիմնական շինարարութեան պլանը բոլոր ներդրումների կենտրոնացում է նախատեսում ժողովրդաստեանական երանակութեանը ունեցող շինարարական կարելիքագույն որյեկտներին շարքը: Իրա հետ միասին պետք է ավարտվեն այն ձեռնարկութեանները, վորոնք յեռամսյակի ընթացքում կարող են արտադրական շահագործման անցնել:

Հսկայական նշանկություն ունի արանսպորտի ներդրումների նպատակահարմար ուստադրծումը, վորովհետեւ նշված ներդրումների չափը, ջնայած յի պլանի մեծություն—650 միլիոն ռուբլի—ի հարկե շատ հեռու յե տրանսպորտային տնտեսութեան վերակառուցման աճող պահանջներին բավարարելուց: Գո միայն սկիզբն է մեր տրանսպորտի արմատական վերակառուցման այն վիճակի պլանի, վորը լայն ծավալ կատանա հնգամյակի յերրորդ տարում: Ե՛լ ավելի մեծ գոյություն պետք է ընտրվեն շինարարութեան որյեկտները, Ե՛լ ավելի մեծ յեռանդով պետք է տրանսպորտի վերակառուցման գործին ձեռնարկե տրանսպորտային աշխատավորների ակտիվը:

Կարիք չկա առանձնապես ապացուցել, թե ինչ հսկայական նշանկություն ունի մեր տրանսպորտը տնտեսական կապերն ու յերկրի պաշտպանութեանն ուժեղացնելու համար:

«Յեւ ահա ջնայած տրանսպորտի հսկայական նշանակություն, տրանսպորտի տնտեսությունը, այս տնտեսություն վերակառուցումը ախտաձեռնայնիվ դեռ հետ են մնում զարգացման ընդհանուր տեմպից: Պետք է արդյոք դեռ ապացուցել, վոր այդպիսի վիճակում մենք ռիսկ ենք առնում տրանսպորտը մեր ժողովրդատնտեսության «նեղ տեղը» դարձնել, վորը կրող է արգելք հանդիսանալ մեր առաջընթացման: Ժամանակը չի արդյոք վերջ տալ այս դրութեան: Սնդիրն այն է, վոր վերջապես բայլել վիճիրեն ձեռք դարնենք տրանսպորտի գործին և առաջ շարժենք այն»:
(Ստալին, Կի քաղհաշվեալությունը XVI համագումարին):

Հարվածային յեռամսյակի հիմնական շինարարութեան պլանը կարող է լրիվ իրագործվել այն դեպքում, յեթե վերացվեն նախորդ յեռամսյակում շինարարութեան մեջ նկատված թերությունները: Նոր զիգանտների խոշոր կառուցումների վործը պետք է մանրազին ուսումնասիրվի: Շինարարութեան կարգավորման և նրա արժեքի իջեցման համար մղվող պայքարը, բանվորական ուժի լավագույն ոգտագործման և դեֆիցիտային շինանյութերի բաշխման համար մղվող պայքարը պետք է Կուսակցության բանվոր դասակարգի և պրոլետարական ամբողջ հասարակայնության ուշադրութեան կենտրոնը կազմեն:

Հիմնական շինարարութեան արժեքը հարվածային յեռամսյակում պետք է իջեցվի վն՝ պակաս քան 8%-ով, վորպեսզի գոնե վորոշ չափով ծածկվեն անցյալ տարվա ճեղքվածքները: Իրա համար պահանջվում է, վոր ինքը շինարարութեանն ավելի ինդուստրացիի, կառուցման պրոցեսներն առավելապես չափով առցիոնալացվեն, աշխատանքը ճշտորոշ կազմակերպվի և աշխատանք-

քային գիտցիպիլանս բարձրացիլի, — մի խոսքով յայն ծախարիկն այն բոլոր ձեռնարկումները, փորձեր կարող են ապահովել աշխատանքների ընդհանուր տղանի լրիվ և յուրաժամանակ իրազործումը:

Կուսակցությունն ու բանվոր դասակարգն առաջադրված խնդիրները կը կարողանան լուծել այն դեպքում, յեթե աշխատակազմի վերակառուցվեն հաստատակալան բոլոր կազմակերպությունների աշխատանքը այնպես, վոր նրանք յերեսով դառնան հատուկ յեռամայակի, բայց յեկիկյան դրոհի այս հարվածային յեռամայակի, շինարարական ու արտադրական պլանը:

3. ՊԱՅԲԱՐ ԱՐԴՖԻՆՊԼԱՆԻ ՅԵՎ ՎՈՐԱԿԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Մեր գատակարարային թշնամիները, փորձեր այժմ արդեն չեն կարողանում լուծել յամբանցիկ ԽՍՀՄ սոցիալիզմի աճման անվիճելի հաջողությունների վրայով, մինչևի այժմ ի վիճակի չեն մեր շինարարության բարձր տեմպերի «զարգացիք» խմանալ: Մինչդեռ բայց յեկիկյան տեմպերի հանելուկի լուծումը պիտի փնտռել այն հսկայական վողեվորություն և աշխատանքային տեմպի վերելքի մեջ, վորոնցով բռնկված են այժմ մեր յերկրի միլիոնավոր բանվորներն ու գյուղացիները:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՐԿԱՐԿՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ — ԴՆ ՅԵ ԳԼԽՎՈՐԸ

Սոցիալիստական մրցություն և հարվածայնություն աճումը, հանդիպության արգիլիսպանը, անընդհատին անցնելը, — այդ բոլորը միանշարժաբն յոր պայմաններ են ստեղծում աշխատանքային վերելքի և աշխատանքի արտադրողականության աճման համար:

«Աշխատանքի արտադրողականությունը, ասում է Լենինը, դա յե վերջին հաջվով ամենակարգիորը, ամենազխտավորը յոր հասարակարգի հաղթանակի համար: Կապիտալիզմն ստեղծեց աշխատանքի աշխատի արտադրողականություն, վոր տեսնված չէր ճորտատիրության պայմաններում: Կապիտալիզմը կարող է վերջնականապես հաղթահարվել և վերջնականապես կհաղթահարվի նրանով, վոր սոցիալիզմը կստեղծի աշխատանքի յոր, անհամեմատ ավելի բարձր արտադրողականություն (Վ. XVI, յեր. 25) ուսերեն):

Ահա՛ թե ինչու Կուսակցությունն առաջին տեղն է տալիս աշխատանքի արտադրողականության և դրա հետ կապված մեր ամբողջ աշխատանքի վորակի բարձրացման խնդրին: Սոցիալիզմի վո՛չ մի հաղթանակ հնարավոր չի, յեթե բանվորների և գյուղացիների կողմից մեծապես չհերոսություն յերեկոյն չբերվի աշխատանքին յոր վերաբերմունք ունենալու, աշխատանքը բարձրագույն այն աստիճանին հասցնելու համար մղվող պայքարում, վորի վրա նա պիտի գտնվի սոցիալիզմի կառուցման ժամանակաշրջանում:

«Մենք պետք է, ասում է Լենինը, — ցվենք աշխատանքային այն ենտուգիազմով, դեպի աշխատանքն ունեցած այն կամքով, համառությունով, վորից այժմ կախված է բանվորների և գյուղացիների շուտապիւրջ վերը-

կախությունը, ժողովրդաստեղծության վերկուլթյունը» (Վ. XX, մ. 2. յեր. 433 ուսերեն):

Հետևապես, աշխատանքի արտադրողականության աճումը վնասակարգ է հանդիսանում հարվածային յեռամայակում ժողովրդաստեղծության գարգացման ամբողջ պլանի իրագործելու համար: Պլանը բանվորի աշխատանքի արտադրողականության բարձրացում է նշում մոտ 30 տոկոս: Աշխատանքի արտադրողականության այդպիսի աճումը զգալի չափով ապահովում է եներգողիվածություն ավելացման, ռացիոնալացման յեռանդուն ձեռնարկումների շնորհիվ: Սակայն դրանից վո՛չ պակաս չափով նա կախված է պրոլետարիատի իսկական աշխատանքային ենտուգիազմի յոր վերելքից:

ԱՎԵԼԻ ԲԱՐՁՐԱՑՆԵԼ ՍՈՑՄՐՑՄԱՆ ՈՒ ՀԱՐՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐՈՇԸ

Հարվածային յեռամայակը, վորն սկսվեց 1930 թվի հոկտեմբերի 1-ին, հարվածային համաժողովենական արով, պետք է սոցմրցման և հարվածայնության արևը է՛լ ավելի բարձրացնի, մտցնի այն կազմակերպչական պատշաճ հունի մեջ: Սոցմրցումը և հարվածայնությունը վո՛չ թե հերթական կամպանիա, այլ արգիլիսպանի համար մասսաների կողմից մղվող կազմակերպված պայքարի մեթոդն են հանդիսանում:

«Սոցմրցման մեջ ամենանշանակալիցն այն է, վոր նա արժատական հեղաշրջում է առաջ բերում աշխատանքի վրա մարդկանց ունեցած հայացքների մեջ, քանի վոր նա պախարակելի է ծանր բեռից, ինչպես նա համարվում էր առաջ, պատվի գործ, փառքի գործ, բազուքյան և հերոսության գործ է դառնում» (Ի. Ստալին):

Սոցմրցման և հարվածայնության մեջ պիտի ներգրավվի լավագույնը, յե՛նչ վոր կա Կուսակցության և բանվոր դասակարգի մեջ: Յուրաքանչյուր բանվորի համար պիտի պարզ լինի, վոր սոցմրցումն ու հարվածայնությունը լավագույն հակաթույնն են հանդիսանում վնասարարության դեմ, լավագույն մեթոդն են հանդիսանում արգիլիսպանի իրագործելու իսկական պայքար մղող համար:

Մի շարք ձեռնարկություններում հարվածայնության շարժման վորոշ հաջողություններ ենք նկատում արդեն հենց այժմ, յերբ մրցման շնորհիվ վո՛չ միայն ժամկետից առաջ կատարվում է արտադրական ծրագիրը, այլ և զգալի չափով գերակատարվում է: Իրա շնորհիվ ձեռնարկության մեջ միանգամայն յոր աշխատանքային ռեժիմ է ստեղծվում, վորով ապահովվում է ուղեատանքային դիսցիպլինայի վերելքը, բուսկի կրճատումը և բաց թողած արտադրանքի վորակի բարձրացումը: Ամենուրեք, ուր միայն լայն չափերով դարգացել են իսկական սոցմրցումն ու հարվածայնությունը, և վո՛չ թե կեղծ հարվածայնությունը, — արգիլիսպանի համար մղվող պայքարը վո՛չ թե թրջի բանաձևով, այլ աշխատանքի, փառքի ու հերոսության իսկական գործ է գատնում:

Այնուհեղ այն շարժումն աճում ու ամրապնդվում է, ավելի ու ավելի մասսաներ ընդգրկելով և աստիճանաբար ավելի բարձր աստիճանի անցնելով:

ՀԱՆԳԻՊԱԿԱՆ ԱՐԳՅՈՒՊԱԿԱՆ

Կուսակցութեան Կ Կ սեպտեմբերի 3-ի դիմումը ստանձնապես նքշում է սոցմրցման և հարվածայնութեան այդ անցումը նոր, ավելի բարձր ստատիվների:

«Սոցիալիստական մրցութեան և հարվածայնութեան դարձադրամ ջիւղէ նպաստում արտադրական ծրագրի առաջադրանքները մինչեւ ջիւղէ, բրիգադ և առանձին դարձադրամ հասցնելը: Մյուս կողմից սրտադրական ակտիվութեան դարձադրամ և հարվածայնութեան արտադրական նվաճումները, նրանց ուսցիոնալիցատորական նախաձեռնութեան հիմունքով, այլ արտադրական կարողութեան սեպտեմբերի ուղտագործման համար բանվորական առաջարկները գործնականում իսկապես հաշվի առնելու հիմունքով, — սոցիալիստական մրցութեան ու հարվածայնութեան անցում են ավելի բարձր ստատիվների: Դա արտահայտվում է Ֆարբիկաների և գործարանների բանվորների կողմից հանդիպական արդիֆինսլայան մշակելով, վորի նշանակութեանը կայանում է արտադրական ծրագրի իրագործման, արտադրանքի վորակի բարձրացման և հատկապես արդյունաբերական շինարարութեան բոլլշևիկյան տեմպերի հետագա արագացման գործում ձեռնարկութեան սեպտեմբերի առաջիկ խնայողութեամբ գործադրելու մեջ: Հանդիպական արդիֆինսլայանը հատուկ նշանակութեան և օտանում, վորպես բոլոր բանվորներին սոցիալիստական շինարարութեան մեջ ներդրակելու մեթոդ և վորպես հակահեղափոխական վնասարարութեան դեմ պայքարելու կարեւորագույն միջոց»:

Բայց վորչ ամենուրեք դեռ սաւորին կազմակերպութեանը դիտակցել են սոցմրցման և հարվածայնութեան կազմակերպման այս բարձրագույն ձեւի նշանակութեանը: Հաճախ հանդիպական պլանը անցնում է գործարանային հասարակայնության և տնտեսալարների կողմով, վոր միանգամայն թուլացնում է բանվորական նախաձեռնութեանը: Հանդիպական արդիֆինսլայանի համար պիտի ազատ ճանապարհ ապահովվի դազգյանից մինչեւ պետական, նրան սիրտի աջակցեն մասսայական բոլոր կազմակերպութեանները և տնտեսական միավորութեանները:

«Սակայն իրականում շատ դեպքերում կուսակցական և գործարանային այլ կազմակերպութեանների կողմից հանդիպական պլան մշակելու գործում վորչ միայն պատշաճ աջակցութեան ցույց չի տրվում բանվորական նախաձեռնութեանը, այլ և բացակայում է սոցիալիստական մրցման սպասած կազմակերպութեան իր տարրեր և նորանոր ձեւերով (միջանցիկ հարվածային բրիգադներ, հասարակական բուքսեր և այլն): Իսկ ստանց դրան չի կարելի ծավալվող սոցիալիստական ինդուստրիայի բոլլշևիկյան տեմպերն ապահովել: Դեռ ևս բազմաթիվ են կեզծ հարվածայնութեան դեպքերը արդյունաբերութեան և տրանսպորտի մեջ, դեռ ևս վորչ ջիւղէ ձեւական-բոլորոկրատիկ վերաբերմունք է ցույց տրվում սոցմրցմանը: Դեռ ևս կուսակցութեան անդամների վորչ փոքր մասը չի հատկանում ձեռնարկութեաններում աշխատող կոմունիստների, վորպես արդիֆինսլայանի կատարման համար մղվող պայքարը նախաձեռնողների դերն ու պարտականութեանները» (ԿԿ սեպտեմ. 3-ի 1930 թ. դիմումը):

Հանդիպական արդիֆինսլայանի համար մղվող պայքարի որինակով տեղա-

կան կազմակերպութեանները պետք է ցույց տան, վոր իրենք իսկապես հասկանում են սոցիալիստական պլանայնացման և ներքին իզեանները, յերբ պլանը յուրջ ստուգման է յենթարկվում ներքեւից՝ ցետում, արհեստանոցում, դեպոյում, Ֆարբիկայում և գործարանում: Հանդիպական արդիֆինսլայանի համար մղվող պայքարի արդյունքները է ուղղակի և անմիջականորեն կախված հարվածային յեռամսյակի արտադրական ծրագրի հաջողութեանը, վորակական ցուցանիշների ծրագրի կատարման հաջողութեանը:

ԱՄՐԱՊՆԳԵԼ ՄԻՆԱՅՈՒՅՍ ՂԵՎԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սակայն բանվորական մասսայի նախաձեռնութեան անումը վորչ մի կերպ չպիտի ամենավորը չափով անգամ նվազեցնի ձեռնարկութեանների դեկավարների պատասխանատվութեան արդիֆինսլայանի կատարման վերաբերմամբ: Ընդհակառակը, հենվելով մասսաների ենտուզիզմի վրա, անտեսվարները կարող են և պետք է բոլորովին այլ կերպ յուժեն ձեռնարկութեան արտադրական կյանքի կարեւորագույն ինդիքները՝ բանվորական լայն մասսաների կողմից աջակցութեան ստանալով: Արտադրութեան մեջ միանձնյա դեկավարութեան ամբապնդման սկզբունքը, դրա հետ միասին բանվորների աշխատանքային հերոսութեան հանդիպական ալիքի իրացման հաջողութեան ամենամանհրաժեշտ պայմանն է հանդիսանում: Մինչդեռ

«... սոցիալիստական շինարարութեան իսկական առաջավոր պոստում կանդնած անտեսալարների կողմից հաճախ դեռ հարկ յեղած չափով չի դիտակցվում իրենց գործի համար ունեցած բացառիկ նպատասխանատվութեանը: Նրանք չեն հասկանում, վոր իրենք անպայմանորեն պարտավոր են ձեռնարկութեան մեջ միանձնյա դեկավարութեան ամբապնդանցկացումը միացնել իրենց ամբողջ աշխատանքի ընթացքում կուսակցական, պրոֆմիտիստական և կոմյունիստական կազմակերպութեանների, բանվորների և բանվոր-հիմնի կոմունիստական և անկուսակցական ամբողջ ալիքի վրա հենվել կարողանալու հետ» (ԿԿ 1930 թ. սեպտեմբերի 3-ի դիմումը):

Միանձնյա դեկավարության մասին կուսակցության ԿԿ տված դիրեկտիվների թույլ կենսագործումը մի շարք դեպքերում միանգամայն կազմալուծում է արդիֆինսլայանի կատարման ընթացքը: Հաճախ դեկավար է վորոշել, թե վորտեղ և վերջանում կառավարիչի աշխատանքը և վորտեղ է սկսվում կուսակցական և պրոֆմիտիստական տեղական կազմակերպութեանների աշխատանքը: Այդպիսի դրութեանը միանգամայն անհանդուրժելի յե:

Միանձնյա դեկավարութեան սկզբունքի մինչեւ վերջ պարզորոշ անցկացման դեպքում միայն արտադրութեանը հաստատուն օբյեկտների վրա կարվի, ձեռնարկութեան բանվորները ճիշտ ինֆորմացիա կտանան արտադրական առաջադրանքների մասին, հանդիպական արդիֆինսլայանը պրոյեկտարական հասարակայնութեան կանոնավոր հունով կընթանա:

«Անհանդուրժելի յեն դառնում նույնպես ձեռնարկութեաններում միանձնյա դեկավարութեան անցկացնելու բնագավառի խախտումները: Բանվորները շարունակ գանգատվում են՝ «գործարանը տեղ չունի», աշխատանքի մեջ կարգ-կանոն չկա»: Այլեւս չի կարելի հանգուրժել, վոր մեր ձեռնարկութեանները արտադրական որգանիզմներից պարլամենտների վերածվեն: Մեր կուսակցական և պրոֆմիտիստական կազմակերպու-

բյուճաննոր պետք է վերջապես հասկանան, մոր տառնց միանձնյա դիտ-
վարության ապահովման և աշխատանքի բերքացի համար խիստ սա-
տախտատարություն հաստատելու մեկն չեմք կարող արդարևարելու-
թյան վերականգնման խնդիրները լուծել» (Ի. Ստալին. Քաղ. հարց. հարկ-
տվություն XVI համագումարին) :

ԻՆՏԵՆՍԻՎՆԵՐ ՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՎՈՐԱԿԸ

Վերևում թված բոլոր պայմանները, — աշխատանքի արտադրողականու-
թյան բարձրացումը, սոցմրցման և հարվածայնության ալիքի նոր վերելքը,
պայքոր հանդիպական պլանի համար, միանձնյա դեկալարության սկզբ-
բունքի հետեվողական անցկացումը, — այս բոլորը միանգամայն պարտադիր
նախադրյալներ են հանդիսանում հարվածային յեռամսյակի պլանի վորակա-
կան ցուցանիշները՝ ինքնարժեքի իջեցման և արտադրանքի վորակի բարձրա-
ցման առաջադրանքները կատարելու համար :

Պլանի վորակական ցուցանիշների բնագավառում մենք զգալի ճեղքվածք
ունենք, վորի մասին ընկ. Ստալինը կուսակցության XVI համագումարում
ասաց հետևյալը :

«Այլևս չի կարելի հանդուրժել ուսցիտնալիզացիայի շրջանում նկատված
չարք ձեռնարկությունների արտադրանքի խախտողի դարտեր : Այդ
ճեղքվածքները, ինքնարժեքի իջեցման պլանի թերակատարումը և մի
նեղվածքները ու թերությունները մեշուս են մեր ամբողջ ժողովրդա-
տնտեսությանը, չեն բուշյ սալիս, վոր նա սուպ գնա : Ժամանակն է,
վաղուց արդեն ժամանակն է վերացնելու այս խախտողական քիծը : Բայ-
չեվիկները պարտավոր ցույց տալ, վոր նրանք կարող են լուծել այս
խնդիրը» :

1929—30 թ. վորակական ցուցանիշների ծրագրի թերակատարման պատ-
ճառները ընկելով, կարելի է ամենայն վճռականությամբ պնդել, վոր ինչպիս
տեխնիքական—արտադրական պայմանների տեսակետով ընդհանուր առմամբ,
նույնպես և կազմակերպչական դժվարությունները հաղթահարելու հնարա-
վորության կողմից, — օբեկտիվորեն պլանի վորակական առաջադրանքները
կարող ելին լրելվ ծավալով իրագործվել :

Մենք վո՛չ մի կերպ չենք կարող քողարկել և թերագնահատել այն հիմնու-
կան փաստը, վոր վերջին յերկու տարիների ընթացքում մենք բացահայտ
կերպով հետ ենք մնում պլանի վորակական ցուցանիշների ծրագրի կատա-
րելու դործում : Ամենակողմա սխալը կլինի կարծել, ինչպես այդ անում են
ընկերներից վոմանք, թե կուսակցության այդ լուրնգների իրագործման սու-
տիճանը կարող է միայն բանակալան ցուցանիշներով չափվել : Չե՛ վոր այս
վերջիններս իրենց հերթին կախված են և չեն կարող կախված չլինել վորա-
կական ցուցանիշների կատարման չափերից : Յուրաքանչյուրի համար պարզ
է, վոր աշխատանքի բարձր վորակին հենց տնտեսավորման պլանային—սու-
ցիալիտական ռեժիմի այն սպեցիֆիկ առավելությունն է հանդիսանում, վորը
մեր առջև լրացուցիչ վիճիտարի ազդյուրներ և ռեզերվներ է բաց անում յինա-
րարության տեմպերն արագացնելու համար : Ահա՛ դա յե խնդրի էլությունը :
Վորակական ցուցանիշների ամեն մի վիժում իրոք պլանի վերջրած տեմպերի
դանդաղեցում է նշանակում, այն սեալ նյութական արժեքների ծավալի իջե-

ցում է նշանակում, վորոնց վրա հիմնվում է պլանի շինարարական և արտա-
դրական ամբողջ ծրագրերը :

Յեթև վորձենք այս հանգամանքը պայմանականորեն արտահայտել ար-
ժեքային ծավալով, այն ժամանակ մոտավորապես հետևյալ պատկերը կստա-
նանք : 1929—30 թվի պլանի մեջ նախադժված ժողովրդատնտեսական տնտե-
սան ի հաշվ աշխատանքի վորակի բարձրացման 3 միլիարդ ուրբու վոխա-
րեն, մենք իրապես կատանանք 1—5 միլիարդ ուրբու, վորով վորակական ցու-
ցանիշների ամբողջ ծրագրերը կկատարվի միայն 50 տոկոսով : Այդպիսիք են
մեր շինարարության տեմպերի իջեցման մոտավոր չափերը՝ վորակական ցու-
ցանիշների ծրագրի կատարումը վիժելու հետևանքով : Այստեղից վճռական
յեղրակացություն պետք է հանել :— Սոցիալիտական շինարարության վիժ-
խարի ծրագրին իրագործելիս՝ ներքին ռեսուրսների վրա միայն հենվելով՝
մենք չենք կարող ավելի առաջ գնալ առանց վորակական ցուցանիշների ծրագրի
լրելվ և անպայման կատարման համար մղվող պայքարում արմատական բեկում
առաջ բերելու : Յեթև այդ բեկումը առաջ չգա, այն ժամանակ մենք շինարա-
րության վերջված տեմպերը վիժման վտանգի տակ ենք դնում, դրա հետ միա-
սին վտանգում ենք նաև հնգամսյակը չորս տարում կատարելու հնարավորու-
թյունը : Միայն այս, և վո՛չ այլ կերպ պետք է դրվել մեր աշխատանքի վորա-
կի հարցը :

Յեվ դրա համար էլ պատահական չի, վոր կուսակցության XVI համա-
գումարի վորոշումներում ընդժվում է սոցիալիտական շինարարության նոր
եսապում աշխատանքի վորակի տնեցած հսկայական նշանակությունը : Ա-
ռաջիկա ժամանակաշրջանի համար վորպես հիմնական խնդիր համագումարն
առաջ է քաշում հետևյալ դերեկտիվը :—

«Արդֆինալյանի անպայման կատարումը, ինքնարժեքի իջեցումն ու
արտադրանքի վորակի բարձրացմանը վերաբերող պլանային առաջա-
դրանքների խտագործումը, ուսցիտնալացման ավելի վիտա-
կան և պլանաչափ անցկացումը, արտադրության մեջ քրակի և կո-
րուստների դեմ պայքարելը, աշխատանքի արտադրողականության
բարձրացումը և մի շարք նյութերում յեղած նեղվածքների լրելի-
րացիան :

Համագումարի այս դերեկտիվը պարտավորեցնում է մեզ վո՛չ միայն
չնվազեցնել վորակական ցուցանիշների վերաբերմամբ առաջադրված պահան-
ջները, այլ և՛ տնտեսության տեխնիքական դինվածության հետագա ամման և
նրա հասարակական վերակառուցման դուզընթաց՝ ամեն կերպ ավելացնել
այս պահանջները և խիստ կերպով հետևել դրանց ճշգրիտ կատարմանը :

Այլևս չի կարող շարունակվել վորակական ցուցանիշների հետամնացու-
թյան այդպիսի վիճակը : Իրա համար էլ այն առաջադրանքները, վորոնք նշ-
վում են, պետք է, թեպետ վո՛չ լրելվ չափով, ծածկեն տնեյալ տարիների
ճեղքվածքները : Արդյունաբերական ապրանքների ինքնարժեքի իջեցումը 7 տո-
կոսով, շինարարության արժեքի իջեցումը 8 տոկոսով, բանվորի աշխատան-
քի արտադրողականության բարձրացումը 30 տոկոսով, — սեալ դրանք են հա-
տուկ յեռամսյակի վորակական կարևորագույն առաջադրանքները : Հասկա-
նալի յե, վոր պլանի վորակական ցուցանիշների կատարումը արդյունաբե-
րության արտադրական ամբողջ ապարատից աննախընթաց լարվածություն,

խանութի գաղափարը և յերկրի ինժեներական—տեխնիքական ուժերից վիթխարի ջանքեր կատարանք: Բայց այլ կերպ չի կարող լինել: Այստեղ ևս կենտրոնական խնդիրը նշված վորակական բարձր ցուցանիշները փառքիկային գործարանին, ցեխին, ագրեգատին, դազգային, պրոլետարիատի լույս մատանի իսկական գիտակցության հասցնելն է: Երազբի հաջող իրադրոժման համար վճարական նշանակութուն ունի այն, վոր վորակական ցուցանիշների առաջադրանքները վո՛չ միայն վաստորեն ներքև թողնվեն այլ և յուրաքանչյուր բանվորին հասցվեն՝ միանգամայն կոնկրետ տեխնիքական—արտագրական առաջադրանքների ձևով:

Դրա հետ միասին պլանի մեջ հսկայական նշանակութուն է ստանում արտադրական պրոցեսի քաղցրեկալացման ամբողջ սխտեմը, վորը պիտի անհրաժեշտ նախադրյալներ ստանալի ինչպես գործող, նույնպես և շահագործման մեջ նոր դրվող սարքավորումն առավել արդյունավետ կերպով ստացործելու համար: Ասանդարտացման, բրակի նվազեցման, արտադրության մեջ կորուստների դեմ կովելու հարցերը պետք է պատշաճ տեղ բռնեն ձեռնարկության մեջ և հասարակական կազմակերպության մեջ և հարկ յեղած անխնայական դեկավարություն ստանան:

ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՈՒՓԸ, ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԸ ՅԵՎ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄԸ

Հարվածային յեռամսյակում պետք է անհրաժեշտ այնպիսի պլանային—կազմակերպչական միջոցներ ձեռք ստանան, վորոնք իրապես ստանալեն արտադրութանը բանվորական ուժով, իսկ բանվորներին՝ մատակարարմամբ: Ըստ վորում խոսքը վո՛չ միայն պարենային մատակարարման չափերի, այլ և այս մատակարարումը վարելի վեր այնպես կազմակերպելու մասին է, վոր առավելագույն չափով խնայվի աշխատանքային ժամանակի վատնումը:

Վորպես կարևորագույն միջոցներից մեկը, պլանում պիտի վճարական պայքար նախատեսվի մասնավոր շուկայի գների հետադա աճման և բանվորի ունի աշխատավարձի վրա այդ գների ունեցած ազդեցութան դեմ վճարական պայքար մղելը:

Անհրաժեշտ է ընդգծել, վոր բանվորական ուժը, աշխատավարձը և մատակարարումը ամենասերտ կապի մեջ են և այդ գործոնները ազդում են արդիւնալիսի ու աշխատանքի վորակի համար մղվող պայքարի հաջողութան վրա: Անցյալ տնտեսական տարում բանվորների ունի աշխատավարձի բարձրացման պլանը զբալի չափով թերակատարվեց: Ըստ վորում մեր սպառողական կոոպերացիայի «նեպմանական վոգու» (Ստալին) հետևանքով առանձին շրջաններում բանվորական մատակարարման մեջ անկանոնութուններ ել են տեղի ունեցել: Ըստ ինքյան հասկանալի յե, վոր այս բոլորը չեք կարող չաղել բանվորական ուժի հոսունության վրա, մասնավորապես մի այնպիսի արդյունաբերական շրջանում ինչպես Դոնավազանն է, վորտեղից մեծ չափերով բանվորական ուժ հոսեց դեպի գյուղ՝ մեծ մասամբ մատակարարման, բնակարանային—կենցաղային պայմանների անկանոնության հետևանքով:

Առաջիկա յեռամսյակում նմինալ աշխատավարձն ընդհանուր առմամբ կայուն է մնում. դրա աճումը կկատարվի միայն ի հաշիվ արտադրանքի նորմաների և բանվորների վորակավորման փոփոխության: Աշխարձի ընդհա-

նուր ֆոնդն աճում է մի բանի տակառով՝ գլխավորապես պրոլետարիատի թվի հետադա աճման ազդեցության տակ: Անցյալ տարվա ընթացքում արդյունաբերության մեջ եր քաշվել մոտ 600 հազար նոր բանվոր: Առաջիկա յեռամսյակում նոր բանվորների ներհոսում արդյունաբերության մեջ սպասվում է մոտ 100 հազար հոգու չափով: Այդպիսով բանվոր—գատակարգի բարեկեցության աճման բնագավառում հարվածային յեռամսյակի գլխավոր խնդիրը մասնավոր գների աճման դեմ պայքարելն ու արդյունաբերական կենտրոններին պարենային և լայն սպառման կարևորագույն առարկաների մատակարարման ճշտորոշ կազմակերպումն է: Բանվորական մատակարարման պլանը բանվորներին պարեն մատակարարելու նորմերի զգալի ավելացում է նախատեսվում: Այդպես որինալ, հարվածային յեռամսյակում, անցյալ տարվա IV յեռամսյակի հետ համեմատած, հացամթերքների մատակարարման նորմերը կաճեն միջին թվով մի բանվորին 30%-ով, կարսոֆիլի նորմերը՝ 50-60 տոկոսով: ձկան և մսինը՝ 50-60 տոկոսով: յուղին ու մարգարիտինը՝ 20-25%-ով, բուսական յուղինը՝ 75%-ով, շաքարինը՝ 60 տոկոսով և այլն: Հետևապես սնունդի կարևորագույն մթերքների վերաբերմամբ մատակարարման զգալի ուժեղացում է նախատեսվում: Այժմ խոսքը սպառողական կոոպերացիային է ու բանվորական հասարակայնության կողմից նրա վրա վերաբերվումն է: Առաջիկա յեռամսյակում համարյա ամենուրեք բանվորական կենտրոններում փակ բաշխիչներ են կազմակերպվում, վորոնք պետք է ուժեղ չափով կարգավորեն բանվորական մատակարարման գործը:

Բանվորական մատակարարման պլանը և մասնավոր գների բարձրացման դեմ պայքարելը հսկայական չափով կախված են դյուրաշտնտեսական մթերումների հաջող կատարումից: Առաջիկա յեռամսյակում մենք մթերման պլանի հատուկ կոնցենտրացիա կունենանք: Բավական է հիշել, վոր հարուկ յեռամսյակում գյուղատնտեսական մթերումների ընդհանուր ծավալը մոտ 2-5 միլիարդ ուրբու յե համում, վոր համարյա յերկու անգամ վերադանցում է անցյալ տարվա համապատասխան յեռամսյակի գյուղատնտեսական մթերումների պլանին: Կուսակցութունը և բանվոր գատակարգն այժմ լարում են իրենց բոլոր ուժերը, վոր լիովին իրադրեն մթերումների պլանը, վորն ըստ էյության նախորդում է հնգամյակի յերրորդ տարվա մատակարարման ամբողջ պլանի հուսալիութունը: 1931 թվի առաջին կեսում մենք հիմնականում մեր տնտեսութունը կզարգացնենք 1930 թվի բերքի բազայի վրա հիմնված:

ՀԱՐԱՆՔ, ԳԵՊԻ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄ

Տնտեսական շինարարության հարվածային յեռամսյակը սոցիալիզմի աճող ուժերի նոր հառաջխաղացում է նշանակում: Դատակարգային թշնամիների կատաղի դիմադրությունը բանվոր գատակարգը՝ գյուղացիության հիմնական մատայի հետ դաշնակցած, կուսակցության և նրա լենինյան կի փորձված ղեկավարությամբ՝ սոցիալիստական շինարարության ճակատում տարած նոր հաղթանակներով է պատասխանում: Պանիկայի չենթարկվելով իր սեփական շարքերում աջ և «ձախ» ոպորտունիստների թերահավատությանն ու հոտեհությունն հաղթահարելով, կուսակցութունը ղեկի սոցիալիզմի վերջնական հաղթանակն է տանում պատմական նվազագույն կարճ ժամկետներում: Գլխավոր վտանգն ալ վտանգն է:

«Ասիական» սրբապատկերով, Կուսակցութեանը սպորտունիզմի նոր արտահայտութեան դեմ առավ, հանձին աջ թեքման (Բուխարինի խմբակը) : Աջ թեքումը Կուսակցութեան գլխավոր գծին հակադրեց իր բացորոշ սպորտունիստական գիծը : Աջ թեքումը ունեցողների դիմը տանում է դեպի անձնատվութեան յնդիլի կուլտի-կապիտալիստական տարրերի առջև : Աջ թեքման գծի իրականացումը, վորն որչեղարիքներն կուսակցութեան գործակալութեանն է հանդիսանում, մեր յերկրում սոցիալիզմի շինարարութեան վիժում է կապիտալիզմի վերականգնում կնշանակեր : Կապիտալիստական տարրերի վրա ամբողջ ճակատով ծախսուելն հարձակման անցնելու ժամանակաշրջանում, աջ թեքումը կուսակցութեան մեջ գլխավոր վտանգն էր, և մնում է այդպիսին : (Կի հաշիվով. առթիվ XXV համագումարի ընդունած բանաձևից) :

Աջ սպորտունիզմին և դրան հաշավողական վերաբերմունք ունեցողներին և ուղղում կուսակցութեանն իր գլխավոր հարվածը : Աջ թեքման և «ձախ» «ՅԱՐՈ» դեմ մղվող վճռական և հետևողական պայքարը սոցիալիստական հաջող հարձակման համար նանսպարհ է բաց անում :

Տնտեսական աճման հետագա անխուսափելի զգվարութեաններին և դասակարգային պայքարի սրման հողի վրա մենք վերջերս նկատում ենք ամենատեսակ յերանգներն սպորտունիստական տարրերի զգալի աշխուժացում : Նրանք ուժեղացնում են իրենց Ֆրակցիոն յեւույթներն ընդդեմ կուսակցութեան գլխավոր գծի՝ սոցիալիստական շինարարութեան հիմնական հարցերի վերաբերմամբ : Աջ յերկերեսանինը՝ կուսակցութեան Լենինյան ղեկավարութեան դեմ մղած պայքարում անսկզբունք բրոկի մեջ մտնելով հակահեղափոխական տրոցկիզմի մնացորդների հետ, այժմ մեր զգվարութեաններին մի ամբողջ «կոնցեսյա» յեն ծավալում : Նրանք մատնանում են, վոր 1929—30 թիվի պլանում նախագծված աշխատանքները մեր ուժերից վեր յեղան, վոր արհեստական լրացուցիչ յարվածութեան ստեղծելու հետևաքով, շինարարութեան «վոչ ուեալ» տեմպերի շնորհիվ մեր ժողովրդանանասութեան մեջ անհամաչափութեանն է՛լ ավելի է սրվել :

Առանձին հարձակումներն յե յենթարկվում բանվորական հարվածայնութեան և հանդիպական արդՖինպլանի աճող ալիքը, վորն իբր թե ինչ վոր բյուրոկրատիկ յեղաթյուրման բնույթ է ընդունել և սառեցրել է բանվորական մասսաներին : Աջ տարրերը դառն արտասունք են թափում, դանդաղատվելով, վոր հանդիպական արդՖինպլանը իբր թե վատասող բարոյական-քաղաքական ճնշման բնույթ է ընդունել և բանվորների ու տնտեսավարների ղեհահատելի յավերի մեջ պասիվութեանն է առաջ բերել : ԱրդՖինպլանի համար մղված պայքարում մասսայական քաղաքական աշխատանք կատարելուն աջ տարրերը հակադրում են արտադրական հարցերի «գործնական» քննարկման կոչը... Ընդ մին զվարտութեամբ յոսվում է բանվոր դասակարգի նյութական բարեկեցութեան աճող անբարենպաստութեան և այլն մասին, վոր, իհարկե, վո՛չ մի կերպ այլևս չի կարող նպաստել պրոլետարիատի աշխատանքների հերոսութեանը բայլչեիկյան հնգամյակի տեմպերի համար մղվող պայքարում : Այս ամբողջ սպորտունիստական պանիկյորական աղմկարարութեանն ու ճիչը իրականում մեր կուսակցութեան Լենինյան գլխավոր գծի դեմ հարձակվելու, մեղ զեպի «նեղ տեղերին հավասարվելու»

սպորտունիստական այն տեսութեանը հետ տանելուն փորձ է, վորը հերքված է հենց իր, կյանքի կողմից : Ճիշտ է, հին բանաձևերը նորերին են փոխարինում, յոսվում են նշված պլանների վոչ ուեալ յինելու մասին կարգերի թուլութեանը պատճառ բերելով : Փոխանակ ամբողջ կուսակցութեան ուշադրութեանը մորիլիդացիա անելու և այս «նեղ տեղը» հաղթահարելու, աջերը պահանջում են հավասարվել նրան, պահանջում են դանդաղեցնել տեմպերը :

Դասակարգային թշնամու գործակալութեան՝ կուսակցութեան դեմ միատեղ պայքարելու համար անսկզբունք բրոկ կազմած աջ և «ձախ» սպորտունիստներին դեմ անողոք պայքար մղելը ամբողջ ճակատով ծավալուն սոցիալիստական հարձակման անցնելու անհրաժեշտ պայմանն է հանդիսանում : Դյալավոր հարվածն աջ վտանգին ուղղելով, կուսակցութեանը միաժամանակ կուժեղացնի պայքարը տրոցկիստական և կիսատրոցկիստական «ձախ» տարրերի դեմ :

Հարվածային յետամոյակը ամբողջ Ֆրոնտով սոցիալիստական ծավալուն հարձակման յերկաթյա յեռնաշղթայի ամենազգվարին զաղաթներից մեկն է : Նա մի շնուութեան է հանդիսանում, վորը սլեաի ցույց տա, թե ինչ չափով մեր յերկրի բանվորներն ու գյուղացիները ի վիճակի կլինեն հնգամյակի տառաջիկա յերրորդ տարում շինարարութեանն է՛լ ավելի բարձր տեմպեր ապահովել : Հաղթանակի բոլոր շաները կուսակցութեանն ու բանվոր դասակարգը յրենց սեփական ձեռքերումն են պահում : Չկայ այնպիսի որչեղարիք արգելք, չկա այնպիսի ուժ, վորը կարողանա հետ դարձնել սոցիալիզմի հաղթանակին թաղարք : Խորհրդային Միութեան հերոսական պրոլետարիատը կկարողանա աշխատանքային հերոսութեան որինակներ ցույց տալ, կկարողանա սոցիալիստական հարձակման յուկական բայլչեիկյան տեմպեր ցույց տալ :

Յե՛վ այն ժամանակ-հաղթանակն ապահովված է :

ԴժՎԱՐ ՀԱՍՎԱՆՍԼԻ ԲԱՌԵՐԻ ԲԱՅԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

1) Կապիտալացիայի յենը արկվել · դժվարութեանները առջև չիտնութեան մեջ ընկնել, նահանջել, անճանառու լինել :

2) Կապիտալիստական ուսումնարաններ — նրանք, վորոնք ցանկանում են մեր յերկրում հին կարգը, կայսրածատերերի և կապիտալիստների իշխանութեանը վերահաստատել :

3) «Զախ» մենշեվիկյան լիբերալիզմ և դեմոկրատիզմ — խոսքով լայն ազատութեան, մեծազգայն Փրայնի խոսքի, մամուլի, ընտրութեանները և այլն լիակատար ազատութեան մասին, իսկ իրոք ծառայութեան բուրժուազիալին, ընդդէմ պրոլետարիատի շահերի :

4) Պլատֆորմա — քաղաքական վորոշ հայացքների միասնական սիստեմ :

5) Իմպրոպաչին կախում · արասանմանից մեքենայներ և արտադրութեան զանազան միջոցներ ներմուծելու անհրաժեշտութեան :

Աշխատանքը կազմեց՝ Ա. ՄԱՅՄԻՆ

2013

« Ազգային գրադարան

10434
NL0046493

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊ. (2¹/₂ մանուկ)

УДАРНЫЙ КВАРТАЛ СТРОИТЕЛЬСТВА НАРОДНОГО
ХОЗЯЙСТВА

Госиздат ССР Армении
Эривань—1931